

آیین‌نامه آموزشی دوره سه ساله متوسطه روزانه^۱

(سالی - واحدی)

جلسه ۶۶۶ شورای عالی تاریخ ۱۳۸۰/۸/۳ - شماره ابلاغ ۱۲۰/۲۲۲۱ تاریخ ۱۳۸۰/۸/۱۳

همراه با اصلاحیه

جلسه ۸۵۶ شورای عالی تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۲ - شماره ابلاغ ۱۲۰/۳۵۳۲۲ تاریخ ۱۳۹۱/۱/۲۲

فصل اول - اهداف و ساختار:

ماده ۱- هدف کلی:

فراهم آوردن شرایط و امکانات لازم برای تعمیق باورهای دینی و رشد فضائل اخلاقی دانش‌آموزان، ارتقا کیفیت آموزشهای متوسطه (نظری، فنی و حرفه‌ای، کاردانش) و توسعه کمی این آموزشها به تناسب نیازهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور با توجه به مقتضیات جغرافیائی مناطق و رعایت تناسب بین محتوای آموزشی و نیازها و مقتضیات جنسی و سنی دانش‌آموزان براساس این اصول:

الف) تأکید بر امر تزکیه و تربیت دینی و تقویت مهارت‌های زندگی

ب) توسعه فرهنگ مهارت‌آموزی و ایجاد انعطاف لازم به منظور سمت‌گیری آموزشهای متوسطه در جهت تعیین رشته‌های تحصیلی برحسب نیازهای کشور و علاقه و استعداد افراد و اشتغال مفید و ادامه تحصیل در آموزش عالی، بر طبق شرایط و امکانات محیط با توجه به پیشرفتهای علمی و فنی.

ج) افزایش کمیت و بالابردن سطح کیفیت و میزان منزلت آموزشهای فنی و حرفه‌ای.

د) فراهم آوردن زمینه و شرایط مناسب برای استفاده بهینه از امکانات جامعه به منظور اجرای آموزشهای متوسطه و سازماندهی آموزشهای خارج از واحد آموزشی و تقویت و گسترش این آموزشها با استفاده از امکانات دستگاه‌های مختلف کشور.

ماده ۲- اهداف شاخه‌های تحصیلی:

نظام آموزش و پرورش متوسطه که در این آیین‌نامه به اختصار نظام متوسطه نامیده می‌شود به سه شاخه تحصیلی نظری -

فنی و حرفه‌ای - کاردانش تقسیم می‌شود و اهم اهداف هر شاخه به شرح زیر است:

الف) شاخه نظری:

- اعتلای سطح فرهنگ و دانش عمومی و پرورش ملکات و فضائل اخلاقی، بینش سیاسی و اجتماعی؛

- شناخت بهتر استعداد و علاقه دانش‌آموزان و ایجاد زمینه مساعد جهت هدایت آنان به مسیرهای تحصیلی مناسب؛

- احراز آمادگی نسبی دانش‌آموزان برای ادامه تحصیل در آموزش عالی؛

ب) شاخه فنی و حرفه‌ای:

- اعتلای سطح فرهنگ و دانش عمومی و پرورش ملکات و فضائل اخلاقی، بینش سیاسی و اجتماعی؛

- شناخت بهتر استعداد و علاقه دانش‌آموزان و ایجاد زمینه مناسب جهت هدایت آنان به سمت اشتغال مفید؛

- احراز آمادگی نسبی دانش‌آموزان برای ادامه تحصیل در رشته‌های علمی - کاربردی (تکنولوژی).

ج) شاخه کاردانش:

- اعتلای سطح فرهنگ و دانش عمومی و پرورش ملکات و فضائل اخلاقی، بینش سیاسی و اجتماعی؛

- تربیت نیروی انسانی در سطوح نیمه‌ماهر، ماهر و استادکاری و سرپرستی برای بخشهای صنعت، کشاورزی و خدمات؛

- احراز آمادگی نسبی دانش‌آموزان برای ادامه تحصیل در رشته‌های خاص علمی - کاربردی؛

ماده ۳- ساختار:

۳-۱- شاخه متوسطه نظری:

این شاخه مشتمل بر ۴ رشته ریاضی - فیزیک، ادبیات و علوم انسانی، علوم تجربی، علوم و معارف اسلامی است. حدود ۵۲

واحد از درسهای این شاخه، در همه رشته‌ها به صورت مشترک و بیشتر در پایه‌های اول و دوم ارائه می‌شود. درسهای

اختصاصی این شاخه در کلیه رشته‌ها حدود ۴۴ واحد است که بیشتر در پایه سوم ارائه می‌شود. واحدهای آموزشی مربوط

به این شاخه «دبیرستان» نامیده می‌شود.

۳-۲- شاخه متوسطه فنی و حرفه‌ای:

این شاخه مشتمل بر سه زمینه صنعت، کشاورزی و خدمات است و هر زمینه دارای چند رشته است. ۵۸ واحد از درسهای

این شاخه در همه رشته‌ها به صورت مشترک ارائه می‌شود. درسهای اختصاصی برای هر رشته حدود ۳۹ واحد است.

۱ - اصلاحیه آیین‌نامه آموزشی دوره سه ساله متوسطه روزانه مصوب جلسه ۷۵۰ تاریخ ۸۶/۴/۲۶ که طی شماره ۱۲۰/۶۷۳۷ تاریخ ۱۲۰/۸/۲۷ ابلاغ شده است در این آیین‌نامه اعمال شده است.

واحدهای آموزشی مربوط به این شاخه «هنرستانهای» نامیده می‌شوند.^۱ عناوین رشته‌های هریک از زمینه‌ها به شرح زیر است:

۳-۲-۱- زمینه صنعت:

رشته‌های نقشه‌کشی عمومی، ساخت و تولید، صنایع فلزی، مکانیک خودرو، تأسیسات، صنایع چوب و کاغذ، چاپ، الکترونیک، الکتروتکنیک، متالورژی، صنایع شیمیایی، صنایع نساجی، سرامیک، معدن، سیمان، ساختمان، نقشه‌برداری، ناوبری، مکانیک موتورهای دریایی، الکترونیک و مخابرات دریایی.

۳-۲-۲- زمینه خدمات:

رشته‌های گرافیک، طراحی و دوخت، نقشه‌کشی معماری، صنایع دستی، نقاشی، نمایش، سینما، موسیقی، نوازندگی ساز ایرانی، موسیقی - نوازندگی ساز مبان، موسیقی - مبان آهنگ سازی چاپ دستی، حسابداری بازرگانی، کودکیاری، کامپیوتر، تربیت بدنی، مدیریت خانواده، مرمت آثار فرهنگی.

تبصره - رشته‌های موسیقی مشتمل بر ۴۳ واحد درسی مشترک و ۵۳ واحد دروس اختصاصی می‌باشد.

۳-۲-۳- زمینه کشاورزی:

رشته‌های امور دامی، امور زراعی و باغی، ماشینهای کشاورزی، صنایع غذایی.

۳-۳- شاخه متوسطه کار دانش:

این شاخه دارای سه زمینه صنعت، کشاورزی و خدمات است و هر زمینه دارای یک یا چند گروه و هر گروه دارای یک یا چند رشته اصلی است و هر رشته دارای یک یا چند رشته مهارتی می‌باشد.

در کلیه رشته‌های مهارتی این شاخه ۵۳ واحد به دروس عمومی و انتخابی و حدود ۴۳ واحد به دروسهای مهارتی اختصاص دارد. واحدهای آموزشی مربوط به این شاخه «هنرستانهای کار دانش» نامیده می‌شوند.

تبصره - در صورتی که واحدهای دروسهای مهارتی در هر رشته کمتر از ۴۳ واحد باشد حداقل ۲۰ واحد به دروسهای مهارتی اختصاص داده می‌شود و مابقی با تلفیق مناسبی از دروسهای اختصاصی، تکمیل مهارت و اختیاری حسب نیاز رشته مهارتی تکمیل خواهد شد.

فصل دوم - واحدهای درسی، طول مدت تحصیل، عناوین و جداول دروسها

ماده ۴- آموزش در دوره متوسطه مبتنی بر نظام سالی واحدی است که دارای ویژگیهای زیر می‌باشد:

الف - فرآیند آموزش هر درس بطور پیوسته، در طول سال تحصیلی انجام می‌شود. آموزش بعضی از دروسهای اختصاصی شاخه فنی و حرفه‌ای در طول یک نوبت (اول یا دوم) بصورت مستقل ارائه و ارزشیابی می‌شود مشروط بر آن که برنامه این قبیل دروسها به صورت زوج و در دو نوبت متوالی و در طول سال تحصیلی تنظیم شود. در شاخه کار دانش، آموزش برخی از استانداردهای مهارتی (درسهای مهارتی) در طول سال تحصیلی به پایان می‌رسد و ارزشیابی آن نیز تا یک ماه پس از اتمام آموزش و یا حداکثر تا پایان آن نوبت انجام می‌شود.

ب - محتوی، ساعات آموزش و میزان تأثیر هر درس در معدل گیری براساس تعداد واحدهای آن درس مشخص می‌شود.

ج - حذف شد

د - ارزشیابی هریک از دروسهای دوره متوسطه مستقل است و قبولی یا مردودی در هر درس تأثیری بر سایر دروسها ندارد.

ماده ۵ - مدت دوره آموزش ۳ سال است و تعداد واحدهای درسی مورد نیاز جهت اخذ دیپلم متوسطه حداقل ۹۶ واحد می‌باشد.

تبصره ۱- حذف شد

تبصره ۲- ترک تحصیل قبل از امتحانات نوبت اول و همچنین وقفه تحصیلی جزء سنوات تحصیلی، محاسبه نمی‌شود. ترک تحصیل بعد از امتحانات نوبت اول برای پایه‌های دوم و سوم جزو سنوات تحصیلی موضوع این ماده محاسبه می‌شود. و برای پایه اول محاسبه نمی‌شود.

تبصره ۳- دانش‌آموزانی که در مدارس استثنایی تحصیل می‌کنند با رعایت سایر شرایط حداکثر ۵ سال می‌توانند در واحدهای آموزشی روزانه ادامه تحصیل دهند.

ماده ۶- هر واحد درس نظری معادل یک ساعت آموزش در هفته برای طول سال تحصیلی می‌باشد. ساعات هر واحد درس عملی (کارگاهی، آزمایشگاهی، عملیات میدانی و ...) معادل یک و نیم تا چهار برابر ساعات آموزشی یک واحد درس نظری است.

تبصره - ساعات آموزش هر واحد درس نظری و عملی در واحدهای آموزشی تحت پوشش سازمان آموزش و پرورش استثنایی تا ۱/۵ برابر مفاد این ماده برابر شیوه‌نامه‌ای که سازمان مذکور ابلاغ می‌کند قابل افزایش است.

۱- دانش‌آموزان شاخه متوسطه فنی و حرفه‌ای هنرجو نامیده می‌شوند.

۱- برابر مصوبه جلسه ۸۷۱ شورای عالی تاریخ ۱۳۹۱/۶/۲۰ که طی شماره ۱۲/۴۱۷۸۲ تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۰ ابلاغ شده است تبصره فوق اصلاح گردید.

ماده ۷- از اول مهرماه تا آخر شهریورماه سال بعد یک سال تحصیلی محسوب می‌شود دوره آموزش از اول مهرماه هر سال آغاز و حداقل تا پایان اردیبهشت‌ماه سال بعد ادامه می‌یابد و امتحانات پایانی نوبت دوم در خردادماه برگزار می‌شود.

تبصره ۱- طول سال تحصیلی برای دانش‌آموز سال سوم (موضوع ماده ۱-۱۰) تا پایان دی‌ماه سال بعد افزایش خواهد یافت.
تبصره ۲- در شاخه کاردانش، آن دسته از استانداردهای مهارت (درسهای مهارتی) که آموزش آن‌ها تا پایان اردیبهشت‌ماه به اتمام نمی‌رسد ارائه و تکمیل آموزش مهارت و ارزشیابی پایانی آن‌ها تا پایان شهریورماه همان سال تحصیلی بطور رایگان بلامانع است.

تبصره ۳- در شاخه فنی و حرفه‌ای درس کارآموزی در طول تابستان پایه سوم بطور رایگان ارائه و اجرا می‌شود.
ماده ۸- در هر سال تحصیلی کلیه واحدهای درسی هر پایه برابر جداول مربوط، به دانش‌آموز ارائه می‌شود و واحدهای درسهای انتخابی نیز با توجه به استعداد و علاقه وی و امکانات واحد آموزشی برابر شیوه‌نامه مربوط، به او ارائه می‌شود.

تبصره ۱- چنانچه درسهای باقیمانده از پایه دوم پیش‌نیاز درسهای پایه سوم باشد دانش‌آموز پایه سوم باید این دروس را با رعایت ضوابط پیش‌نیاز به همراه سایر درسهای پایه سوم برابر مقررات و حداکثر تا ۳۷ واحد انتخاب کند.

تبصره ۲- اگر دانش‌آموز پایه سوم قبلاً از درس پیش‌نیاز نمره ۷ تا ۱۰ را کسب کرده باشد انتخاب درسهای پیش‌نیاز و اصلی به صورت همزمان و یا درسهای اصلی مقدم بر درسهای پیش‌نیاز برای وی بلامانع است.

تبصره ۳- چنانچه درسهای باقیمانده از پایه دوم پیش‌نیاز درسهای پایه سوم نباشد انتخاب این دروس در تابستان سال سوم موقوف می‌شود.

تبصره ۴- دانش‌آموزی که در پایان سال دوم موفق به کسب نصاب قبولی از درسهای کارگاهی و عملیات میدانی در شاخه فنی و حرفه‌ای و استانداردهای مهارت (درسهای مهارتی) در شاخه کاردانش نشود باید درسهای مذکور را در پایه سوم یا دوره تابستانی یا دی‌ماه سال بعد صرفاً بصورت غیرحضوری انتخاب کند و در امتحان آن دروس که در خردادماه یا پایان دوره تابستانی و یا دی‌ماه سال بعد برگزار می‌شود شرکت کند. تعداد واحدهای درسهای مذکور مشمول سقف واحدهای مجاز پایه سوم نمی‌شود.

تبصره ۵- ارائه واحدهای درسی در پایه دوم و سوم شاخه کاردانش مطابق جدول مواد درسی هر رشته مهارتی و به تناسب شیوه اجرایی و امکانات با رعایت سایر ضوابط و مقررات در اختیارمدیر واحد آموزشی است. لیکن ارائه درسهای عربی ۲/۱، تعلیمات دینی و قرآن ۲، زبان خارجه ۲ در پایه دوم شاخه کاردانش الزامی است.

تبصره ۶- دانش‌آموزان پایه سوم سالی واحدی روزانه که در پایه دوم موفق به کسب حداقل نمره ۷ در دروس پیش‌نیاز نشده‌اند و بعضاً به دلیل عدم انطباق ساعات ارائه دروس پیش‌نیاز و اصلی در برنامه هفتگی مدارس امکان انتخاب دروس پایه دوم برای برخی از آنان فراهم نشده است و تشکیل کلاس در فرصت‌های دیگر نیز مقدور نباشد، می‌توانند در شرایط اضطرار در صورت موافقت شورای مدرسه و با رعایت سایر ضوابط از جمله سقف واحدهای مجاز، آن دسته از دروس پایه دوم که پیش‌نیاز دروس پایه سوم هستند را انتخاب کرده و در امتحانات نوبت اول و دوم آن دسته از دروس شرکت نمایند در این صورت نمرات پایانی هر نوبت به عنوان نمرات مستمر آن نوبت نیز منظور و همانند سایر دروس برابر ماده ۵۵ آیین‌نامه آموزشی برای آنان اعلام نتیجه خواهد شد.

ماده ۹- چنانچه پس از برگزاری امتحانات خرداد ماه، بعضی از دانش‌آموزان در یک یا چند ماده درسی شرایط قبولی را احراز نکنند، دوره تابستانی با رعایت موارد زیر برای آنان برگزار خواهد شد. شیوه‌نامه اجرایی این آیین‌نامه از سوی وزارت آموزش و پرورش ابلاغ می‌شود.

۹-۱- برنامه آموزشی در این دوره به مدت ۶ هفته است که ۵ هفته آن به تشکیل کلاس درس اختصاص دارد و یک هفته برای برگزاری امتحانات و اعلام نتیجه منظور می‌شود.

۹-۲- دانش‌آموزان سال‌های اول، دوم و سوم در دروسی که نمره قبولی کسب نکرده‌اند، می‌توانند بدون شرکت در کلاس‌های دوره تابستانی در امتحانات پایان این دوره که در شهریور ماه برگزار می‌شود، شرکت کنند. این قبیل دانش‌آموزان چنانچه در پایان دوره تابستانی موفق به احراز شرایط قبولی در برخی از دروس نشوند، می‌توانند با رعایت سایر ضوابط در امتحانات دروس مربوط (به استثناء دروس نهایی) حداکثر تا ۱۰ مهر ماه شرکت کنند.

۹-۳- دانش‌آموزان پایه اول پس از پایان سال تحصیلی (حداکثر ۱۰ مهر ماه) براساس ضوابط انتخاب شاخه و رشته به سال دوم ارتقا می‌یابند و کلیه دروس سال دوم رشته مربوط به آن‌ها ارائه خواهد شد، این دسته از دانش‌آموزان می‌توانند دروس باقیمانده از سال‌های اول و دوم را در دوره تابستانی سال دوم انتخاب کرده و در آزمون دروس مربوط شرکت کنند.

ماده ۱۰- دانش‌آموز سال سوم چنانچه در پایان سال سوم نیز موفق به گذراندن برخی از درسهای دوره متوسطه نشود می‌تواند در امتحانات دیماه شرکت کند و حداکثر ۳۲ واحد از درسهای باقیمانده را امتحان دهد.

۱۰-۱- چنانچه این قبیل دانش‌آموزان بخواهند در امتحانات دیماه همان سال مدارس روزانه شرکت کنند در فاصله زمانی موضوع این ماده از معافیت تحصیلی برخوردار خواهند بود.

۱۰-۲- چنانچه این قبیل دانش‌آموزان بلافاصله پس از دوره تابستانی قصد ادامه تحصیل در واحدهای آموزشی بزرگسالان را داشته باشند در نیمسال اول بصورت رایگان ادامه تحصیل خواهند داد.

۱۰-۳- چنانچه پس از شرکت در امتحانات دیماه دانش‌آموز موضوع ماده موقت به گذراندن برخی از درسها نشده باشد حق ادامه تحصیل در واحدهای آموزشی روزانه را ندارد و می‌تواند برابر مقررات در واحد آموزشی بزرگسالان و یا بصورت داوطلب آزاد ثبت‌نام کند و ادامه تحصیل دهد.

۱۰-۴- در شاخه فنی و حرفه‌ای دوره بزرگسالان و امتحانات داوطلب آزاد طبق ضوابطی که توسط معاونت آموزشی ابلاغ می‌شود صرفاً برای آن عده از دانش‌آموزانی که شرایط تحصیل در دوره روزانه را از دست داده‌اند دایر و برگزار می‌شود.

ماده ۱۱- دانش‌آموز نمی‌تواند درسهایی را که قبلاً نمره قبولی کسب کرده است بطور مجدد انتخاب کند.^۱
تبصره - حذف شد.

ماده ۱۲- (به استناد مصوبه جلسه ۸۴۶ تاریخ ۹۰/۵/۲۵ ماده ۱۲ و بندهای ۱-۱۲ و ۲-۱۲ حذف گردید).

تبصره - افزایش ساعات برنامه هفتگی دانش‌آموزان مراکز آموزشی تابعه سازمان ملی پرورش استعدادها درخشان تا ۴۲ ساعت بلامانع است.

ماده ۱۳- مدیر واحد آموزشی باید برنامه هفتگی پایه سوم را به گونه‌ای تنظیم کند که دانش‌آموز غیر از شرایط خاص، ساعات بدون برنامه نداشته باشد. مدیر می‌تواند با کسب مجوز از اداره متبوع، کلاس با تعداد دانش‌آموز کمتر از حد نصاب تعیین شده تشکیل دهد.

ماده ۱۴- حضور مرتب دانش‌آموز در واحد آموزشی و کلاس درس در طول سال تحصیلی در تمام ایامی که واحد آموزشی رسماً دایر می‌باشد الزامی است و با دانش‌آموزی که غیبت می‌کند برابر مقررات انضباطی مندرج در آیین‌نامه اجرایی مدارس رفتار خواهد شد.

۱۴-۱- در شاخه‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزی که حسب مورد برای مهارت آموزی، کارورزی، و کارآموزی به مراکز خارج از واحدهای آموزشی معرفی می‌شود برابر برنامه تنظیمی ملزم به رعایت مفاد این ماده می‌باشد.

ماده ۱۵- رسیدگی به موارد خاص آموزشی و پرورشی دانش‌آموز برابر شیوه‌نامه‌ای که توسط معاونت آموزشی تهیه و به تأیید کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش خواهد رسید برعهده شورای مدرسه می‌باشد.

ماده ۱۶- عناوین درسهای عمومی دوره متوسطه به تفکیک شاخه‌های تحصیلی همچنین عناوین درسهای اختصاصی شاخه‌های نظری و فنی و حرفه‌ای به تفکیک پایه‌های تحصیلی در رشته‌های مختلف به شرح جداول پیوست می‌باشد.

تبصره ۱- عناوین رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش و جداول مواد درسی هر یک از آن‌ها براساس شیوه‌نامه برنامه‌ریزی رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش (مصوب هیئت اجرایی نظام جدید آموزش متوسطه) توسط معاونت آموزشی تهیه و اعلام می‌شود.

تبصره ۲- سازمان ملی پرورش استعدادها درخشان می‌تواند حسب مورد به مطالب کتب درسی محتوای تکمیلی اضافه کند.

ماده ۱۷- درسهای دوره متوسطه براساس اهداف و ماهیت آن‌ها به شرح ذیل تقسیم بندی می‌شود:

۱۷-۱- **درسهای عمومی:** درسهایی است که آموختن آن‌ها برای ارتقا بینش علمی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی دانش‌آموز دوره متوسطه ضرورت دارد. آن دسته از درسهای عمومی که در تمام شاخه‌های متوسطه با محتوای یکسان ارائه می‌گردد درسهای مشترک نامیده می‌شود.

تبصره - دانش‌آموز استثنایی از گذراندن بخش عملی درس آمادگی دفاعی معاف است و نمره بخش تئوری به عنوان نمره این درس منظور خواهد شد.

۱۷-۲- **درسهای اختصاصی:** درسهایی است که دانش‌آموز با گذراندن آن‌ها پایه عملی یا علمی مناسبی برای ورود به بازار کار و اشتغال یا ادامه تحصیل در سطوح عالی‌تر را در یک رشته یا گرایش خاص کسب می‌کند.

۱۷-۳- **استاندارد مهارت (درسهای مهارتی):** آن دسته از درسهای اختصاصی شاخه کاردانش است که از طریق آن‌ها مهارت‌های حرفه‌ای موردنیاز برای اشتغال به یک کار مفید به صورت نظری و عملی براساس استانداردهای مهارتی مربوط آموزش داده می‌شود.

۱۷-۴- **درسهای انتخابی:** درسهایی است که با توجه به تفاوت‌های فردی به منظور پرورش علایق و استعدادها و یا رفع نیازهای آموزشی دانش‌آموز توسط وی از بین مجموعه‌ای از درسهای فعالیت محور (درسهایی که بر فعالیت دانش‌آموز تأکید دارد) برابر شیوه‌نامه مربوط انتخاب می‌شود. درسهای انتخابی مشتمل بر موارد ذیل است:

۱- به استناد مصوبه جلسه ۳۱۴ کمیسیون معین شورای عالی تاریخ ۸۳/۵/۲۸ به شماره ابلاغی ۱۲۰/۵۴۱۶/۹ تاریخ ۸۳/۶/۸ «نمره قبولی درسی که امتحان آن (در رشته قبل) به صورت داخلی برگزار شده برای دانش‌آموزی که در امتحان تغییر رشته شرکت کرده و شرایط رشته جدید را احراز نموده است قابل پذیرش بوده، لیکن نمره پایانی آن درس در احتساب معدل کتبی قابل اعمال نخواهد بود.

۱- علاوه بر درسهای مذکور درسهای کارگاه خوداتکائی، برنامه‌ریزی تحصیلی شغلی، آشنایی با مقدمات پژوهش علمی، هنر (۱) نیز به عنوان درسهای انتخابی ارائه می‌شوند.

۱-۴-۱۷- **درسهای پرورشی**^۱: درسهایی است که به منظور تعمیق باورهای دینی، رشد فضائل اخلاقی، تقویت مهارت‌های زندگی فردی و اجتماعی و رشد استعدادهای هنری، با توجه به استعداد و علائق دانش‌آموز به صورت فعالیت‌های خاص و مطابق با شیوه‌نامه مربوط ارائه می‌شود.

۲-۴-۱۷- **درسهای جبرانی**: درسهایی است که به منظور جبران ضعف درسی دانش‌آموز و کاهش افت تحصیلی، با رعایت سرفصل درس‌های مربوط، ارائه می‌شود.

۳-۴-۱۷- **درسهای تکمیلی**: درسهایی است که به منظور توسعه و تعمیق آموخته‌های دانش‌آموز و با رعایت سرفصل درسهای مربوط، ارائه می‌شود.

تبصره - در واحدهای آموزشی تحت پوشش سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان در پایه اول یک عنوان درسی به نام آشنایی مقدماتی با دانش رایانه به میزان یک واحد و ۲ ساعت آموزش در هفته به مجموعه سایر دروس انتخابی افزوده شود.

۵-۱۷- **درسهای تکمیل مهارت**: درسهایی است که به منظور افزایش سطح اطلاعات و مهارت‌های موردنیاز برای ورود به محیط کار صرفاً به دانش‌آموز شاخه کاردانش ارائه می‌شود.

۶-۱۷- **درسهای اختیاری**: درسهایی است که به تعداد واحدهای موردنیاز هر یک از رشته‌های شاخه کاردانش متناسب با ماهیت و هدف‌های هر رشته و حسب شرایط و مقتضیات منطقه آموزشی برابر ضوابط مربوط به دانش‌آموز شاخه کاردانش ارائه می‌شود.

فصل سوم - مقررات ثبت‌نام دانش‌آموزان:

ماده ۱۸- به منظور برنامه‌ریزی، سازماندهی، نظارت و ارزشیابی امور مربوط به ثبت‌نام دانش‌آموزان همه ساله قبل از شروع ثبت‌نام در ادارات کل آموزش و پرورش و مناطق و نواحی آموزشی ستادی مرکب از افراد ذی ربط با انتخاب و زیر نظر مدیرکل یا رئیس اداره آموزش و پرورش تشکیل می‌شود.

ماده ۱۹- ثبت‌نام دانش‌آموز ورودی پایه اول با حضور پدر یا مادر یا ولی وی انجام می‌گیرد و حضور دانش‌آموز پایه‌های دوم و سوم برای ثبت‌نام و انتخاب رشته و واحد درسی در موعد مقرر الزامی است.

تبصره ۱- دانش‌آموزی که به دلیل بیماری یا علت‌های دیگر نمی‌تواند برای ثبت‌نام در واحد آموزشی حضور یابد باید امور ثبت‌نام و انتخاب واحد وی در موعد مقرر توسط ولی او انجام شود.

تبصره ۲- ثبت‌نام و تحصیل مجدد دانش‌آموز غیرمشمول که ترک تحصیل داشته است با رعایت سایر شرایط بلامانع است.

تبصره ۳- پذیرش و ثبت‌نام دانش‌آموزان واجد شرایط در شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش براساس ظرفیت و تقاضا از طریق آزمون ورودی یا معدل یا مصاحبه یا تلفیقی از آن‌ها که توسط اداره کل آموزش و پرورش استان تعیین و اعلام می‌گردد انجام می‌شود. ضوابط ورود به هنرستانهای های رشته‌های موسیقی توسط حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی و یا مرکز گسترش آموزش‌های هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی حسب مورد تعیین و اعلام می‌شود.

تبصره ۴- ثبت‌نام از دانش‌آموز استثنایی که علیرغم محدودیت و مشکلات جسمی و یا حسی از هوش به‌هنگار برخوردار بوده و با استفاده از خدمات خاص آموزشی و توانبخشی می‌تواند در مدارس عادی به تحصیل بپردازد (دانش‌آموز استثنایی مشمول آموزش به روش تلفیقی) در واحدهای آموزشی با ارائه معرفی‌نامه از مدیریت / اداره آموزش و پرورش استثنایی صورت می‌گیرد.

تبصره ۵- ضوابط ورود به مراکز آموزشی تابعه سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان و ادامه تحصیل در این مراکز برابر آیین‌نامه مصوب هیئت امناء سازمان خواهد بود.

ماده ۲۰ - ثبت‌نام و تحصیل دانش‌آموزان در واحدهای آموزشی به تفکیک جنسیت انجام می‌گیرد.
موعد ثبت‌نام:

ماده ۲۱- ثبت نام دانش‌آموزان ورودی سال اول و سایر دانش‌آموزان در هر سال تحصیلی از نیمه دوم تیرماه تا حداکثر پایان شهریورماه و برای دوره تابستانی در هفته اول تیرماه هر سال صورت خواهد گرفت.

تبصره - ثبت‌نام دانش‌آموزی که با عذر موجه نتوانسته است در موعد مقرر ثبت‌نام کند با ارائه مدارک معتبر و تشخیص و صدور معرفی‌نامه توسط کمیسیون خاص اداره آموزش و پرورش محل مجاز خواهد بود.

شرایط سنی:

ماده ۲۲- حداکثر سن ثبت‌نام در پایه‌های اول، دوم و سوم به ترتیب ۱۸، ۱۹ و ۲۰ سال تمام است (ملاک محاسبه سن دانش‌آموز برای ثبت‌نام اول مهرماه هر سال خواهد بود).

۲- فعالیت‌های پرورشی واحدهای آموزشی با رعایت مفاد آیین‌نامه اجرایی مدارس مصوب شورای عالی آموزش و پرورش و مطابق شیوه‌نامه‌هایی که از سوی معاونت پرورشی و تربیت بدنی ابلاغ می‌شود اجرا خواهد شد.

تبصره ۱- دانش‌آموزی که در حین سال تحصیلی سن او به حداکثر سن مجاز برسد استثنائاً پایان همان سال تحصیلی (برای دانش‌آموز پایه سوم با رعایت تبصره یک ماده ۷) می‌تواند در واحدهای آموزشی روزانه ادامه تحصیل دهد.

تبصره ۲- حداکثر سن برای دانش‌آموزان استثنایی مشمول آموزش به روش تلفیقی در هر یک از پایه‌های تحصیلی دوره متوسطه دو سال بیشتر از حداکثر سن دانش‌آموز عادی می‌باشد.

مدارک موردنیاز:

ماده ۲۳- مدارک موردنیاز برای ثبت‌نام دانش‌آموز به شرح زیر است:

پایه اول:

الف - تصویر صفحه اول شناسنامه که با اصل آن مطابقت داشته باشد و در صورت وجود تغییرات و اصلاحات در شناسنامه تصویر صفحه آخر نیز ضروری است و لازم است شناسنامه دانش‌آموزی که به سن ۱۵ سال تمام رسیده است عکس‌دار باشد.

ب - عکس به تعداد موردنیاز

ج - گواهی‌نامه پایان دوره راهنمایی تحصیلی یا گواهی موقت قبولی سال سوم دوره راهنمایی تحصیلی

د - توصیه‌نامه دوره راهنمایی تحصیلی یا نمونه برگ و یژه جایگزین آن

ه - معرفی‌نامه از واحد آموزشی استثنایی مبدأ یا مدیریت / اداره آموزش و پرورش استثنایی استان مبنی بر نوع و میزان معلولیت برای دانش‌آموز استثنایی مشمول آموزش به روش تلفیقی

پایه دوم و سوم:

الف - مدارک مربوط به پایه اول

ب - کارنامه سال یا سال‌های قبل دوره متوسطه و نمونه برگ شماره یک هدایت تحصیلی

ج - کارنامه‌های تطبیق برای دانش‌آموزان تطبیقی

ماده ۲۴- اتباع بیگانه و فرزندان آنان، پناهندگان و رانده‌شدگان دیگر کشورها برای ثبت‌نام باید پروانه اقامت معتبر، دفترچه پناهندگی و سایر مدارکی که توسط مراجع ذی ربط تعیین می‌شود را ارائه دهند.

ماده ۲۵- کارنامه‌ها و گواهی‌های تحصیلی صادره از واحدهای آموزشی با امضای متصدی امور دفتری (یا فردی که عهده‌دار این مسئولیت می‌باشد) و مهر و امضای مدیر واحد آموزشی دارای اعتبار خواهد بود.

تبصره ۱- صدور تأییدیه ارزش تحصیلی به عهده اداره آموزش و پرورش منطقه می‌باشد.

تبصره ۲- صدور گواهی‌نامه پایان تحصیلات دوره متوسطه برابر مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش انجام می‌گیرد.

شرایط ثبت‌نام و تحصیل دانش‌آموزان مشمول نظام وظیفه عمومی:

ماده ۲۶- دانش‌آموز پسر از اول فروردین‌ماه سالی که در آن سال وارد سن ۱۹ سالگی می‌شود مشمول نظام وظیفه شناخته می‌شود.

ماده ۲۷- ملاک رسیدگی به وضع مشمولیت دانش‌آموز تاریخ تولد مندرج در شناسنامه اولیه وی است و تغییرات بعدی ملاک عمل نخواهد بود لیکن برای دانش‌آموزی که شناسنامه اولیه او به حکم دادگاه باطل شده است شناسنامه جدید ملاک قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۸- چنانچه دانش‌آموزی پس از ثبت‌نام، از ابتدا و یا در طول سال تحصیلی با عذر موجه غیبت کند و این غیبت تا پایان سال تحصیلی ادامه یابد و در امتحان هیچ یک از درسها در خردادماه و شهریورماه شرکت نکند آن سال تحصیلی برای دانش‌آموز وقفه تحصیلی محسوب می‌شود. وقفه تحصیلی و غیبت موجه ترک تحصیل تلقی نمی‌شود. تشخیص غیبت موجه براساس دلایل و مدارک ارائه شده با مدیر واحد آموزشی است.

ماده ۲۹- دانش‌آموز مشمول نظام وظیفه که سه ماه و بیشتر بطور متوالی غیبت غیرموجه و یا بدون اطلاع قبلی داشته باشد بعنوان ترک تحصیل از واحد آموزشی اخراج می‌شود. مدیر واحد آموزشی موظف است مراتب ترک تحصیل این قبیل افراد را برابر مقررات از طریق اداره آموزش و پرورش به حوزه‌های وظیفه عمومی محل اعلام کند.

۱-۲۹- چنانچه دانش‌آموز واجد شرایط در موعد مقرر برابر ضوابط در واحد آموزشی ثبت‌نام نکند مدیر واحد آموزشی موظف است برابر مفاد این ماده ترک تحصیل دانش‌آموز را اعلام کند.

ماده ۳۰- شرکت در امتحانات داوطلب آزاد (متفرقه) از نظر مقررات نظام وظیفه عمومی ترک تحصیل تلقی می‌شود.

ماده ۳۱- ثبت‌نام و تحصیل دانش‌آموز مشمول که ترک تحصیل داشته است مجاز نیست و صرفاً در صورت رفع ممنوعیت قانونی از نظر نظام وظیفه عمومی، ادامه تحصیل وی بلامانع است.

تبصره - دانش‌آموزی که دفترچه آماده بخدمت (بدون مهر غیبت) گرفته است چنانچه تاریخ اعزام مندرج در دفترچه وی حداقل تا پایان خردادماه آن سال تحصیلی باشد می‌تواند با رعایت سایر شرایط در همان سال تحصیلی ثبت‌نام کند و ادامه تحصیل دهد.

ماده ۳۲- مدیر واحد آموزشی پسرانه باید مشخصات کلیه دانش آموزان مشمول نظام وظیفه را که به تحصیل اشتغال دارند، بطور انفرادی و برای هر مشمول فقط یکبار به منظور استفاده از معافیت تحصیلی برابر مقررات از طریق اداره آموزش و پرورش مربوط به حوزه های نظام وظیفه محل اعلام کند (این موضوع شامل دانش آموزان دارای نقص عضو و استثنایی نیز می شود)

ماده ۳۳- مدیر واحد آموزشی موظف است مراتب ترک تحصیل و فراغت از تحصیل دانش آموزان مشمول خود را برابر مقررات از طریق اداره آموزش و پرورش متبوع به حوزه های نظام وظیفه اعلام کند.

ماده ۳۴- دانش آموزی که از معافیت تحصیلی استفاده می کند در صورتی که قصد ادامه تحصیل در واحدهای آموزشی بزرگسالان را داشته باشد نیازی به اعلام ترک تحصیل وی به حوزه نظام وظیفه نمی باشد.

ماده ۳۵- دانش آموزان اتباع بیگانه که برابر مقررات در واحدهای آموزشی ایرانی تحصیل می کنند مشمول قانون وظیفه عمومی نمی باشند.

شرایط انتقال دانش آموز:

ماده ۳۶- انتقال دانش آموز در طول سال تحصیلی از یک واحد آموزشی به واحد آموزشی دیگر با موافقت اداره آموزش و پرورش «مقصد» و حداکثر تا یک ماه قبل از شروع امتحانات پایانی نوبت دوم بلامانع است. در این صورت مدارک، پرونده تحصیلی و نمرات مربوط به آزمونهای طول سال تحصیلی وی باید پس از مهر و امضاء واحد آموزشی مبدأ، به موقع به واحد آموزشی «مقصد» ارسال شود. انتقال دانش آموز در محدوده یک منطقه آموزشی با هماهنگی دو واحد آموزشی مبدأ و مقصد با رعایت مقررات در مهلت تعیین شده بلامانع است.

۱- ۳۶- پرونده تربیتی - تحصیلی دانش آموز بصورت محرمانه باید به واحد آموزشی «مقصد» ارسال شود.

تبصره - انتقال دانش آموزان مراکز آموزشی تابعه سازمان ملی پرورش استعداد های درخشان صرفاً با موافقت سازمان خواهد بود.

ماده ۳۷- مدیر واحد آموزشی باید کلیه مدارک دانش آموزی که با گواهی موقت ثبت نام کرده است را حداکثر تا پایان مهرماه بصورت مکتوب از محل تحصیل قبلی وی درخواست کند. مدیر واحد آموزشی مبدأ نیز بلافاصله پس از وصول درخواست، باید کلیه مدارک تحصیلی دانش آموز منتقل شده خود را پس از تکمیل برابر مقررات به واحد آموزشی مقصد ارسال کند.

ماده ۳۸- چنانچه مدارک تحصیلی دانش آموز در موعد مقرر در واحد آموزشی مقصد کامل نشود و به تبع آن برای دانش آموز حقی ایجاد و یا از وی حقی تضییع شود مسئولیت ناشی از آن حسب مورد بعهد مدبران واحدهای آموزشی مبدأ یا مقصد می باشد.

سایر موارد:

ماده ۳۹- مدیر واحد آموزشی موظف است حداکثر تا یک ماه پس از شروع سال تحصیلی پرونده تحصیلی تمامی دانش آموزان از جمله دانش آموزان جدید خود را مورد رسیدگی قرار دهد و در صورت مشاهده نقص پرونده درصدد رفع نقص برآید و چنانچه دانش آموزی برخلاف مقررات به یک رشته تحصیلی هدایت شده، یا به پایه تحصیلی بالاتر ارتقا یافته و یا در درسها قبول اعلام شده باشد نسبت به تعیین وضعیت استحقاقی وی اقدام کند. لیکن چنانچه بعد از موعد مذکور موارد نقص پرونده مشاهده شود لازم است پرونده دانش آموز مربوط برابر مقررات جهت اقدام بعدی به اداره آموزش و پرورش متبوع ارسال شود.

ماده ۴۰- حذف شد.

تبصره - دانش آموز استثنایی که در پایه اول سه سال مردود می شود حق ادامه تحصیل در واحدهای آموزشی روزانه را ندارد.

ماده ۴۱- دفتر آمار دانش آموزان حداکثر تا یک ماه پس از شروع سال تحصیلی یا دوره تابستانی باید تکمیل و توسط مدیر واحد آموزشی با نظارت اداره آموزش و پرورش مربوط (برای مراکز آموزشی تابعه سازمان ملی پرورش استعداد های درخشان با نظارت سازمان مذکور) برابر مقررات مسدود شود.

ماده ۴۲- در شاخه کار دانش، معرفی دانش آموزان به مراکز آموزش مهارت خارج از آموزش و پرورش توسط مدیر واحد آموزشی با رعایت ضوابطی که از طریق دفتر کار دانش و آموزشهای مهارتی به ادارات کل آموزش و پرورش استان ها ابلاغ می گردد انجام خواهد شد.

فصل چهارم - ضوابط سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

ماده ۴۳- تعریف و اهداف:

ارزشیابی، داوری و قضاوت در مورد آموخته ها و تغییر رفتار دانش آموز در جهت نیل به هدفهای آموزشی و پرورشی است که از طریق سنجش و اندازه گیری حاصل می شود ارزشیابی بخش جدایی ناپذیر فرایند یاددهی - یادگیری است و در موقعیت های مختلف و متعدد انجام می گیرد.

ارزشیابی در آموزش متوسطه به منظور تحقق اهداف زیر انجام می شود:

- ۱- بررسی و تعیین میزان پیشرفت آموزشی و پرورشی و تغییرات رفتاری دانش آموز.
- ۲- آگاه کردن دانش آموز از میزان پیشرفت آموزشی و پرورشی خود و آگاهی اولیای وی از وضعیت تحصیلی فرزندشان.

- ۳- تشخیص نارسایی‌های یادگیری دانش‌آموز و برنامه‌ریزی به منظور رفع آن‌ها.
- ۴- تشخیص استعداد و علاقه دانش‌آموز به منظور راهنمایی آنان در امور شغلی و تحصیلی آینده.
- ۵- تقویت انگیزه و روحیه تلاش و ایجاد رقابت‌های سالم در دانش‌آموز.
- ۶- سنجش کیفیت و محتوای برنامه‌ها و عوامل مؤثر در آموزش از طریق تحلیل نتایج ارزشیابی‌ها به منظور یافتن نارسائیها و رفع آن‌ها.
- ۷- حصول اطمینان از تحقق شرایط لازم در دانش‌آموز به منظور ارتقا به مراحل تحصیلی و یا سطوح مهارتی بالاتر.
- ماده ۴۴-** ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموز در هر درس به سه صورت ورودی، تکوینی و پایانی و با اهداف مشخص شده ذیل به عمل می‌آید:
- الف - ارزشیابی ورودی (آغازین) به منظور آگاهی از تواناییها و آمادگی‌های قبلی دانش‌آموز برای شروع مناسب فرایند یاددهی - یادگیری و جبران نارسائیها و کاستی‌های احتمالی دانش‌آموز در آغاز سال تحصیلی توسط معلمان انجام می‌گیرد.
- ب - ارزشیابی تکوینی (مستمر) به منظور تقویت اعتماد به نفس، تحکیم آموخته‌های دانش‌آموز، آگاهی معلمان از نقاط قوت و ضعف درسی و نحوه عملکرد دانش‌آموز در فرایند یاددهی - یادگیری و پرورش روحیه تحقیق، تفکر، تلاش، ابتکار و فعالیت‌های گروهی، تدارک بازخورد مناسب به معلمان، دانش‌آموزان، اولیا و اتخاذ روش‌های مناسب به منظور بهبود فرایند یاددهی - یادگیری انجام می‌شود.
- ج - ارزشیابی پایانی (تراکمی) به منظور حصول اطمینان از میزان تحقق هدفهای آموزشی و پرورشی و حصول اطمینان لازم برای احراز شرایط قبولی در هر درس انجام می‌گیرد.
- ماده ۴۵-** ارزشیابی تکوینی به صورت مستمر از نحوه مشارکت دانش‌آموز در فعالیت‌های یاددهی - یادگیری و به شیوه‌های گوناگون و باتکیه بر آزمونهای کتبی، شفاهی، عملی، بررسی تکالیف فردی و گروهی، فهرست‌واری مشاهده رفتار، میزان فعالیت، تلاش، ابتکار و خلاقیت و ... انجام می‌گیرد و نمره این ارزشیابی‌ها در هر ماده درسی در هر سال تحصیلی در دو نوبت تعیین و منظور می‌شود.
- تبصره -** برای درسهایی که در دوره تابستانی ارائه می‌شود و درسهایی از شاخه فنی و حرفه‌ای که فقط در طول یک نوبت ارائه می‌شوند نمره ارزشیابی مستمر یکبار تعیین و منظور می‌شود.
- ماده ۴۶-** ارزشیابی پایانی در طول سال تحصیلی در دو نوبت اول و دوم انجام می‌شود. ارزشیابی پایانی نوبت اول از حدود پنجاه درصد اول محتوای برنامه درسی در دی‌ماه و ارزشیابی پایانی نوبت دوم از تمام محتوای برنامه درسی (۵ نمره از محتوای نیمه اول برنامه درسی و ۱۵ نمره از محتوای نیمه دوم برنامه درسی) در خردادماه بعمل می‌آید.
- تبصره ۱-** ارزشیابی پایانی دوره تابستانی و شهریورماه و دی‌ماه و همچنین امتحانات نهایی و درسهای غیرحضوری از کلیه محتوای برنامه درسی بعمل می‌آید.
- تبصره ۲-** در شاخه فنی و حرفه‌ای نمره هر نوبت درسهایی که آموزش آن در طول نوبت اول یا دوم ارائه می‌شود بعنوان نمره پایانی آن درس منظور می‌شود.
- تبصره ۳-** در شاخه فنی و حرفه‌ای شیوه‌نامه نحوه ارزشیابی درسهای کارگاهی، آزمایشگاهی و عملیات میدانی توسط دفتر ستادی مربوط تهیه و ابلاغ می‌شود.
- تبصره ۴-** در شاخه کاردانش، ارزشیابی پایانی هر استاندارد مهارت (درسهای مهارتی) پس از اتمام آموزش آن در دو بخش نظری و عملی از کلیه محتوای آن استاندارد یا درس مهارتی توسط یا با نظارت دستگاه متولی مربوط بعمل می‌آید و چنانچه دانش‌آموزی از یکی از بخشهای نظری یا عملی استانداردهای مهارتی (درسهای مهارتی) نمره قبولی کسب کند، این نمره تا اخذ نمره قبولی از بخش دیگر معتبر خواهد بود.
- ماده ۴۷-** ارزشیابی درسهای انتخابی به صورت مستمر از مجموعه فعالیت‌های دانش‌آموز در طول هر نوبت انجام می‌شود و ارزشیابی پایانی ندارد.
- ماده ۴۸-** دانش‌آموز پایه سوم هر یک از شاخه‌های تحصیلی چنانچه تا پایان تابستان موفق به گذراندن درسهای پایه سوم اعم از نهایی و غیرنهایی و باقیمانده درسهای سال اول یا دوم نشود، می‌تواند در امتحانات دروس مربوط در دی‌ماه شرکت کند، چنانچه پس از برگزاری امتحانات دی‌ماه موفق به گذراندن کلیه واحدهای درسی رشته مربوط نشود، می‌تواند برابر مقررات، در دوره متوسطه بزرگسالان، آموزش از راه دور و یا به صورت داوطلب آزاد ثبت‌نام و نسبت به گذراندن باقیمانده درسهای خود اقدام کند.
- ماده ۴۹-** برنامه امتحانات پایانی غیرنهایی نوبت اول، دوم، دوره تابستانی، شهریورماه و دی‌ماه توسط واحد آموزشی با عنایت به تقویم اجرایی تنظیم و امتحانات با همکاری مشترک کارکنان آموزشی و اداری واحد آموزشی و زیرنظر مدیر انجام می‌شود. طرح سؤالاها (بجز امتحانات نهایی و هماهنگ) برعهده معلمان مربوط می‌باشد.

تبصره ۱- در شاخه کاردانش، برنامه امتحانات پایانی استانداردهای مهارت که در واحدهای آموزشی ارائه می‌شود توسط اداره کل آموزش و پرورش استان با همکاری دستگاه متولی مربوط تنظیم و امتحانات (نهایی یا هماهنگ) با نظارت یا توسط دستگاه متولی استاندارد مهارت براساس موافقت‌نامه همکاری بین وزارت آموزش و پرورش و دستگاه مربوط انجام خواهد شد.

تبصره ۲- چنانچه معلم مربوط ظرف مدت ۵ روز پس از انجام امتحان هر درس اوراق امتحانی را به هر علتی تصحیح نکند مدیر واحد آموزشی ضمن گزارش موضوع به اداره آموزش و پرورش متبوع بایده تشخیص خود اوراق امتحانی را جهت تصحیح در اختیار یکی از معلمان واجد شرایط قرار دهد.

ماده ۵۰- اوراق امتحانات داخلی (نوبت دوم، دوره تابستانی، شهریورماه و دی‌ماه) باید توسط معلم مربوط زیر نظر مدیر در محل واحد آموزشی تصحیح شود.

تبصره ۱- مدیر واحد آموزشی می‌تواند با مسئولیت خود اوراق امتحانی را جهت تصحیح در خارج از محل واحد آموزشی، در اختیار معلمان قرار دهد.

تبصره ۲- در صورت انتقال معلم، اوراق امتحانات داخلی دانش‌آموزان بنا به تشخیص مدیر توسط یکی از معلمان رشته مربوط تصحیح می‌شود.

ماده ۵۱- نمرات ارزشیابی‌های تکوینی و پایانی هر نوبت امتحانی داخلی را باید توسط معلم مربوط بدون خدشه و قلم‌خوردگی در برگ ریزنمرات ثبت کند و پس از امضاء و درج تاریخ بلافاصله، به دفتر واحد آموزشی تحویل دهد. نمرات ارزشیابی تکوینی دو هفته قبل از شروع امتحانات پایانی و نمرات ارزشیابی پایانی حداکثر یک هفته بعد از انجام امتحانات هر درس در آن نوبت باید به دفتر واحد آموزشی تحویل شود.

تبصره - نمرات ارزشیابی مستمر باید در طول هر نوبت و قبل از امتحانات پایانی به اطلاع دانش‌آموز و ولی او برسد.

۱- ۵۱- در شاخه کاردانش، فهرست مشخصات و ریزنمرات ارزشیابی پایانی استانداردهای مهارت (درسهای مهارتی) پس از تأیید دستگاه متولی استاندارد مهارت در هر سال تحصیلی همانند ریزنمرات سایر دروسها در دو نسخه صحافی و یک نسخه در اداره منطقه و یک نسخه در وزارت آموزش و پرورش و اداره کل آموزش و پرورش استان می‌توانند در امتحان پایانی نوبت دوم یا دوره تابستانی و شهریورماه یک یا دو ماده درسی پایه‌های اول و دوم را به صورت هماهنگ برگزار کنند.

ماده ۵۲- معاونت آموزشی وزارت آموزش و پرورش و اداره کل آموزش و پرورش استان می‌توانند در امتحان پایانی نوبت دوم یا دوره تابستانی و شهریورماه یک یا دو ماده درسی پایه‌های اول و دوم را به صورت هماهنگ برگزار کنند.

تبصره - طراحی سؤال امتحانی موضوع این ماده برای مراکز آموزشی تابعه سازمان ملی پرورش استعدادها درخشان به سازمان مذکور واگذار می‌شود.

ماده ۵۳- امتحانات پایانی نوبت دوم، دوره تابستانی و دی‌ماه درسهایی از پایه سوم متوسطه (برابر جدول پیوست) به صورت امتحان نهایی با برنامه امتحانی و سؤالهای هماهنگ که به وسیله اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی تهیه و طرح می‌شود زیر نظر اداره کل آموزش و پرورش استان و به وسیله عوامل اجرایی امتحانی که از طرف اداره آموزش و پرورش شهرستان / منطقه / ناحیه مربوط معین می‌شود، برگزار می‌شود.

تبصره ۱- اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی برنامه امتحانات نهایی و هماهنگ را تا دو ماه قبل از آغاز امتحانات مربوط تنظیم و ابلاغ می‌کند.

تبصره ۲- در کلیه مراحل مربوط به امتحانات ادارات کل آموزش و پرورش استان ها و اداره کل آموزش و پرورش مدارس خارج از کشور ملزم به همکاری با اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی می‌باشند.

تبصره ۳- معلمانی که درسهای مربوط به امتحانات نهایی را تدریس می‌کنند موظف اند حداکثر دو روز پس از برگزاری امتحان درس مربوط، با تشخیص و برابر ابلاغی که از طرف اداره آموزش و پرورش منطقه صادر می‌شود، به‌حوزه‌های تصحیح مراجعه کنند و حداقل به تعداد دانش‌آموزان خود نسبت به تصحیح اوراق امتحانی همان درس با دریافت حق‌الزحمه اقدام نمایند. در صورتی که معلمی برای تصحیح اوراق اقدام نکند موضوع از سوی رئیس حوزه تصحیح مربوط به اداره آموزش و پرورش محل گزارش تا برابر مقررات با وی رفتار شود.

تبصره ۴- نمرات امتحانات نهایی حداکثر ده روز پس از برگزاری آخرین امتحان باید از سوی رئیس حوزه تصحیح به وسیله اداره آموزش و پرورش منطقه به واحدهای آموزشی محل تحصیل دانش‌آموز اعلام شود.

تبصره ۵- سؤالهای امتحانات نهایی در مورد دروس عربی (۳)، زبان خارجی (۳)، تعلیمات دینی و قرآن (۳) برای دانش‌آموزان ناشنوا توسط اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی و با مشارکت و همکاری سازمان آموزش و پرورش استثنایی و با استفاده از دبیران واجد شرایط و مجرب بصورت ویژه طراحی و براساس برنامه‌ریزی اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی در اختیار حوزه‌های امتحانی آنان قرار خواهد گرفت.

ماده ۵۴- مدیر واحد آموزشی موظف است فهرست مشخصات دانش‌آموزان واجد شرایط را با قید مواد درسی که باید آن‌ها را به صورت امتحان نهایی بگذرانند به همراه نمرات نوبت اول و ارزشیابی تکوینی نوبت دوم آن درسهای در برگهای نمونه‌ای که از سوی اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی اعلام می‌شود تنظیم کند و تا یک هفته قبل از شروع امتحانات نهایی نوبت دوم، دوره تابستانی، شهریورماه و دی‌ماه به اداره آموزش و پرورش منطقه تحویل دهد.

تبصره ۱- مدیر واحد آموزشی شاخه کاردانش موظف است فهرست مشخصات دانش‌آموزان واجد شرایط را با قید عنوان استاندارد مهارت مطابق برگه‌های مربوط تنظیم و حداکثر یک‌ماه قبل از پایان آموزش آن استاندارد به اداره آموزش و پرورش شهرستان/ ناحیه/ منطقه تحویل دهد. اداره آموزش و پرورش نیز باید درخواستهای مربوط به انجام آزمونهای مهارت را حداکثر بیست روز قبل از پایان آموزش مهارت به اداره کل آموزش و پرورش استان ارسال کند. و اداره کل آموزش و پرورش استان نیز باید حداکثر ده روز قبل از اتمام آموزش مهارت فهرست مشخصات دانش‌آموزان را به دستگاه متولی استاندارد مهارت ارسال کند.

تبصره ۲- امتحانات عملی غیرکتبی و کارگاهی درسهای غیرنهایی توسط واحد آموزشی و درسهای نهایی، توسط افراد واجد شرایطی که از سوی اداره آموزش و پرورش انتخاب می‌شوند قبل از برگزاری امتحانات کتبی و در واحد آموزشی برگزار می‌شود.

تبصره ۳- در شاخه کاردانش چنانچه دانش‌آموز گواهی‌نامه مهارت ارائه دهد پذیرش این قبیل گواهی‌نامه‌های مهارتی به شرط آنکه مشخصات آن‌ها در رشته مهارتی مربوط تعریف شده باشد پس از تأیید مرجع صادرکننده گواهی‌نامه، به میزان واحدهای تعیین شده با رعایت سایر ضوابط بلامانع است.

ماده ۵۵- نمره هر درس در نوبت اول از مجموع نمره ارزشیابی مستمر با ضریب ۱ و نمره ارزشیابی پایانی با ضریب ۲ و در نوبت دوم از مجموع نمره ارزشیابی مستمر با ضریب ۱ و نمره ارزشیابی پایانی با ضریب ۶ بدست می‌آید.

تبصره - در رشته رایانه (کامپیوتر) شاخه فنی و حرفه‌ای نمره دروسی که به صورت نیم سالی - واحدی اجرا می‌شوند، طبق ضرایب مندرج در بند ۱-۵۵ این ماده محاسبه می‌شود.

نمره سالانه هر درس برابر جدول ذیل محاسبه می‌شود.

نمره سالانه	نوبت دوم		نوبت اول	
	مجموع نمرات ارزشیابی‌ها با ضریب تقسیم بر ده	نمره ارزشیابی پایانی	نمره ارزشیابی مستمر	نمره ارزشیابی پایانی
	ضریب ۶	ضریب ۱	ضریب ۲	ضریب ۱

۵۵-۱- نمره هر درس در دوره تابستانی از مجموع نمره ارزشیابی مستمر با ضریب ۱ و نمره ارزشیابی پایانی با ضریب ۴ بشرح جدول ذیل محاسبه می‌شود.

نمره درس دوره تابستانی	نمره ارزشیابی پایانی	نمره ارزشیابی مستمر
مجموع نمرات ارزشیابی‌ها با ضریب تقسیم بر پنج	ضریب ۴	ضریب ۱

تبصره ۱- نمره درسهایی که صرفاً ناظر بر فعالیت ضمن سال دانش‌آموز می‌باشد و ارزشیابی پایانی ندارد از قبیل درسهای کارگاهی، آزمایشگاهی، عملیات میدانی و انتخابی بر مبنای ارزشیابی‌های مستمر از فعالیت دانش‌آموز در هر نوبت توسط معلم مربوط تعیین می‌شود و نمره سالانه این درسها براساس میانگین نمرات نوبت اول و دوم تعیین می‌شود.

تبصره ۲- نمرات ارزشیابی استاندارد مهارت در شاخه کاردانش (اعم از حضوری یا غیر حضوری) و درسهای غیرحضوری و شهریورماه و دی‌ماه همان نمره امتحان پایانی بدون ضریب خواهد بود.

تبصره ۳- در محاسبه نمره سالانه و نمره درس دوره تابستانی با ضرایب فوق‌الذکر عدد اعشاری نمرات به شرح ذیل تغییر می‌یابد و در برگ ریزنمرات ثبت و محاسبه می‌شود:

- ۱- کمتر از ۰/۲۵ به ۰/۲۵
- ۲- از ۰/۲۶ تا ۰/۴۹ به ۰/۵۰
- ۳- از ۰/۵۱ تا ۰/۷۴ به ۰/۷۵
- ۴- از ۰/۷۶ تا ۰/۹۹ به یک

ماده ۵۶- نمره هر یک از امتحانات پایانی و ارزشیابی‌های مستمر دانش‌آموز در هر درس از صفر تا بیست است.

تبصره - در شاخه کاردانش، نمرات ارزشیابی استاندارد مهارت (درسهای مهارتی) قبل از ثبت به تفکیک بخش نظری و عملی بر مبنای صفر تا بیست محاسبه می‌شود.

ماده ۵۷- نصاب قبولی در هر درس نمره ۱۰ و در درسهای کارگاهی، آزمایشگاهی و عملیات میدانی و برخی از درسهای اختصاصی شاخه فنی و حرفه‌ای ۱۲ است. (عناوین درسهای اختصاصی توسط دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و کاردانش تعیین و از سوی معاونت آموزشی اعلام می‌شود) در شاخه کاردانش نصاب قبولی در استاندارد مهارت در بخش نظری و عملی توسط دستگاه متولی استاندارد مهارت تعیین می‌شود.

۱- به استناد مصوبه ۷۹۰ شورا تاریخ ۸۸/۴/۹ به شماره ابلاغ ۱۶۸۴۸/۱۲۰ تاریخ ۸۸/۵/۱۸ تبصره فوق اضافه شد.

تبصره ۱- چنانچه نمره سالانه دانش‌آموزی در دروس انتخابی کمتر از ۱۰ باشد این نمره از وی پذیرفته می‌شود و در معدل سالانه و شرایط ارتقا دانش‌آموز تأثیر ندارد ولی در معدل کل محاسبه می‌شود.

تبصره ۲- در شاخه کاردانش نحوه ارزشیابی و نصاب قبولی دروس اختیاری برابر ضوابط ارزشیابی درس اختیارشده در رشته مربوط می‌باشد.

ماده ۵۸- برای سنجش مهارت عملی، آزمون عملی و برای سنجش مهارت گفتاری آزمون شفاهی بعمل می‌آید.

ماده ۵۹- نظارت بر برگزاری امتحانات داخل و خارج از کشور برعهده معاونت آموزشی (اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی) می‌باشد.

ماده ۶۰- مسئولیت حسن اجرای امتحانات داخلی و اعلام به موقع نتایج برعهده مدیر واحد آموزشی است و اداره آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه/ ناحیه، اداره کل آموزش و پرورش استان (برای مراکز آموزشی تابعه سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان، سازمان مذکور) و اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی در صورت لزوم می‌توانند اوراق امتحانی تصحیح شده و تجدیدنظر قرار دهند. در صورتی که در بازبینی اوراق، نمره دانش‌آموزی تغییر یابد آخرین نمره ملاک عمل خواهد بود و موضوع باید کتباً به اطلاع معلم و دانش‌آموز مربوط برسد.

تبصره - در صورتی که بازبینی اوراق امتحانات خردادماه یا شهریورماه و پایانی دوره تابستانی هر سال پس از آبان‌ماه و بازبینی اوراق امتحانات دی‌ماه پس از فروردین‌ماه انجام شود و نمره دانش‌آموزی تغییر یابد مراتب برای تصمیم‌گیری به کمیسیون معین ارجاع می‌شود.

ماده ۶۱- نتیجه امتحانات حداکثر تا دو هفته پس از پایان هر نوبت یا دوره تابستانی و شهریورماه و دی‌ماه کتباً توسط مدیر واحد آموزشی به دانش‌آموز یا ولی او اعلام می‌شود.

ماده ۶۲- مهلت اعتراض به نمرات امتحانات پایانی هر نوبت یا دوره تابستانی و شهریور و دی‌ماه (اعم از نهایی و غیرنهایی) حداکثر ۵ روز پس از اعلام نتیجه امتحانات آن نوبت می‌باشد. در امتحانات داخلی مدیر واحد آموزشی موظف است اوراق امتحانی معترضان را جهت تجدیدنظر در اختیار مصحح مربوط و یا به تشخیص خود در اختیار مصحح مربوط و یک نفر دیگر از معلمان همان درس قرار دهد. نمره ورقه تجدیدنظر شده با امضاء مصحح مربوط و یا مصحح مربوط و تجدیدنظرکننده حسب مورد تعیین می‌شود. در صورت اختلاف نظر، رأی معلم سوم واجد شرط قطعی و لازم‌الاجرا است. در امتحانات نهایی رئیس حوزه تصحیح موظف می‌باشد اوراق امتحانی معترضان را جهت تجدیدنظر در اختیار یک نفر از معلمان همان درس (غیر از مصححین اول و دوم) قرار دهد و نمره وی ملاک عمل خواهد بود. در هر صورت باید حداکثر ظرف مدت ۵ روز پس از پایان مهلت اعتراض، نتیجه به اطلاع معترضان برسد.

تبصره - نمرات دروس عملی (غیرکتبی) و کارگاهی و بخش عملی استاندارد مهارت و دروس شفاهی قابل اعتراض و تجدیدنظر نمی‌باشند و نمره اعلام شده قطعی است.

ماده ۶۳- اوراق امتحانات پایانی نوبت دوم، شهریورماه، دوره تابستانی و دی‌ماه دروس غیرنهایی به مدت شش ماه در واحد آموزشی و اوراق امتحانات نهایی به مدت یک سال در محلی که اداره آموزش و پرورش منطقه تعیین می‌کند نگه داری و سپس برابر مقررات محو می‌شود، ولی فهرست دست‌نویس ریزنمرات معلمان، دفتر امتحانات، برگ ریزنمرات قبول‌شدگان امتحان نهایی، صحافی و جزء اسناد و مدارک تحصیلی محسوب و به طور دائم در واحد آموزشی و اداره مربوط حسب مورد نگه داری می‌شود.

ماده ۶۴- امتحانات شهریورماه و دی‌ماه دروس غیرنهایی دانش‌آموز در همان واحد آموزشی برگزار می‌شود که امتحانات پایانی نوبت دوم انجام شده است و امتحانات دروس غیرنهایی (اعم از حضوری و غیرحضوری) دوره تابستانی در همان واحد آموزشی که دانش‌آموز دروس دروس غیرنهایی این دوره را انتخاب کرده است برگزار می‌شود.

امتحانات شهریورماه و دی‌ماه دروس نهایی دانش‌آموز در حوزه‌های امتحانی تحت پوشش همان منطقه / ناحیه آموزشی که امتحانات پایانی نوبت دوم انجام شده است برگزار می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که محل اقامت ولی یا سرپرست دانش‌آموزی تا ۱۵ روز قبل از برگزاری امتحانات دوره تابستانی، شهریورماه و دی‌ماه، تغییر یابد دانش‌آموز می‌تواند (با اخذ معرفی‌نامه عکس‌دار حاوی مشخصات و مواد درسی و نمره ارزشیابی‌های مستمر دوره تابستانی از واحد آموزشی مربوط و تأیید موضوع انتقال ولی توسط اداره آموزش و پرورش همان منطقه و همراه داشتن مدارک لازم مبنی بر انتقال ولی خود) به اداره آموزش و پرورش محل سکونت جدید مراجعه و در صورت دایر بودن رشته تحصیلی موردنظر، با معرفی آن اداره، در امتحانات داخلی دوره تابستانی، شهریورماه و یا دی‌ماه یکی از واحدهای آموزشی و یا در امتحانات نهایی یکی از حوزه‌های اجرایی شرکت کند. نمره‌های تابستانی، شهریورماه، و یا دی‌ماه چنین دانش‌آموزی پس از تأیید اداره آموزش و پرورش محل سکونت جدید به اداره آموزش و پرورش قبلی جهت ابلاغ به واحد آموزشی که دانش‌آموز قبلاً تحصیل می‌کرده است ارسال می‌شود تا واحد آموزشی مذکور با توجه به نمره‌های دیگر و با رعایت سایر مقررات اعلام نتیجه کند.

تبصره ۲- دانش‌آموزان شاغل به تحصیل در مدارس ایرانی خارج از کشور می‌توانند با ارائه معرفی‌نامه از واحد آموزشی مربوط، در امتحانات شهریورماه (و برای پایه سوم متوسطه امتحانات دوره تابستانی و دی‌ماه) در مدارس داخل کشور شرکت کنند. نمرات امتحانی این قبیل دانش‌آموزان باید توسط مدیر واحد آموزشی مقصد و از طریق اداره کل آموزش و پرورش مدارس خارج از کشور به واحد آموزشی مبدأ ارسال شود.

ماده ۶۵- در هر نوبت سال تحصیلی به هر دانش‌آموز براساس رعایت موازین اسلامی، رفتار، اخلاق، رعایت اصول بهداشت و نظافت شخصی، وضعیت حضور و غیاب، رعایت مقررات واحد آموزشی، حفظ اموال آن و گزارش رسیده از سوی معلمان و مربیان و با رعایت آیین‌نامه انضباطی توسط مدیر و معاونان واحد آموزشی یک نمره انضباط تعیین و در برگ ریزنمرات مربوط ثبت و با امضاء مدیر تسلیم دفتر واحد آموزشی می‌شود.

تبصره ۱- میانگین نمرات انضباط نوبت اول و دوم بعنوان نمره سالانه محسوب و در معدل سالانه معادل دو واحد درسی منظور می‌شود.

تبصره ۲- تعداد واحدهای انضباط در محاسبه ۹۶ واحد درسی در نظر گرفته نمی‌شود ولی در محاسبه معدل کل به میزان ۶ واحد لحاظ می‌شود.

تبصره ۳- در دوره تابستانی نمره انضباط منظور نمی‌شود.

ماده ۶۶- نمونه اسناد و مدارک تحصیلی دانش‌آموزان توسط معاونت آموزشی تهیه و به ادارات کل آموزش و پرورش کشور ابلاغ می‌شود.

ماده ۶۷- دفتر امتحانات دانش‌آموزان پایه های اول و دوم واحد آموزشی در هر سال تحصیلی باید حداکثر تا پایان آبان‌ماه و دانش‌آموزان پایه سوم تا پایان اسفندماه تنظیم شود و توسط نماینده‌ای که از سوی اداره آموزش و پرورش تعیین می‌شود (برای مراکز آموزشی تابعه سازمان ملی پرورش استعدادها درخشان توسط نماینده سازمان مذکور)، بررسی و پس از تأیید مسدود شود.

ماده ۶۸- چنانچه دانش‌آموزی در زمان برگزاری امتحانات کتبی پایانی یا قبل از آن دچار مشکل و سانحه‌ای شود که قادر به نوشتن نباشد می‌تواند از منشی معتمدی که از طرف مدیر واحد آموزشی برای امتحانات غیرنهایی و رئیس حوزه اجرا برای امتحانات نهایی تعیین می‌شود، استفاده کند.

ماده ۶۹- برای دانش‌آموزداری نقص عضو یا بیماری مؤثر، مانع بر شرکت وی در امتحانات کتبی، شفاهی و عملی، مدیر واحد آموزشی یا رئیس حوزه اجرا تسهیلاتی متناسب با نقص عضو و یا بیماری او فراهم می‌کند. در صورت لزوم از امتحانات آن بخش از درس که از نظر جسمی قادر به انجام آن نمی‌باشد، معاف می‌شود و سهم نمره مربوط به این بخش به سایر بخشها اضافه می‌شود.

تبصره ۱- امتحان عملی درس تربیت بدنی برای دانش‌آموز موضوع این ماده باید متناسب با توانایی جسمی وی توسط معلم مربوط انجام شود. شیوه‌نامه مربوط توسط معاونت پرورشی و تربیت بدنی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲- دانش‌آموزان شاخه‌های «فنی و حرفه‌ای» و «کار دانش» که به دلیل نقص عضو قادر به انجام فعالیت عملی درسهای تخصصی رشته مربوط نیستند ملزم به تغییر رشته می‌باشند.

ماده ۷۰- افرادی که قسمتی از تحصیلات خود را در مدارس خارجی گذرانیده‌اند که برنامه آن با برنامه آموزش متوسطه ایران مطابقت ندارد و یا هیچگونه مدرک تحصیلی که میزان تحصیلات خارجی آنان را مشخص کند نداشته باشند و همچنین دانش‌آموزانی که بخشی از مدارک تحصیلی آنان در اثر حوادثی از قبیل سیل، زلزله، جنگ، آتش‌سوزی و ... از بین رفته باشد با توجه به شرایط سنی و توانایی خود می‌توانند با درخواست کتبی و تأیید مراجع مربوط و معرفی اداره آموزش و پرورش محل، در امتحان تعیین پایه تحصیلی که از کلیه درسهای مربوط به پایه اول یا دوم یا سوم بعمل می‌آید در اولین نوبت رسمی امتحانی، همراه با سایر دانش‌آموزان برابر شیوه‌نامه‌ای که توسط معاونت آموزشی ابلاغ می‌شود شرکت کنند و در صورت قبولی در کلیه درسهای هر پایه مدرک قبولی برای آنان صادر می‌شود و با رعایت سایر شرایط مجاز به ادامه تحصیل خواهند بود.

تبصره ۱- افراد خارجی مقیم ایران، رانده‌شدگان از سایر کشورها و پناهندگان از کشورهای خارجی به ایران باید دارای اجازه اقامت مورد تأیید وزارت کشور باشند.

تبصره ۲- از دانش‌آموزانی که به زبان فارسی آشنایی ندارند، امتحان تعیین پایه فقط در پایه‌های اول و دوم به زبان‌های خارجی که توسط اداره کل آموزش و پرورش مدارس خارج از کشور اعلام می‌شود، به عمل خواهد آمد. این قبیل دانش‌آموزان باید وضع خود را با نظام تعلیماتی به زبان فارسی منطبق کنند.

ماده ۷۱- برای محاسبه معدل سالانه هر دانش‌آموز در پایان نوبت دوم، تعداد واحدهای هر درس در نمره سالانه آن درس ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضرب‌های بدست آمده بر تعداد کل واحدهایی که دانش‌آموز در آن سال برای آن‌ها نمره (اعم از قبولی یا مردودی) دریافت داشته است تقسیم می‌شود.

تبصره - برای محاسبه معدل سالانه دانش‌آموزان پایه اول در شهریورماه، نمرات امتحانی شهریورماه به جای نمرات سالانه محسوب و سپس معدل گرفته می‌شود.

ماده ۷۲ - دانش‌آموزان اقلیت‌های دینی مذکور در قانون اساسی، برابر شیوه‌نامه‌های وزارت آموزش و پرورش در امتحان تعلیمات خاص خود شرکت خواهند کرد و نمره این درس جایگزین (تعلیمات دینی و قرآن) می‌شود. ضمناً در صورت تمایل دانش‌آموز به شرکت در امتحان تعلیمات دینی اسلامی منعی برای شرکت وی نخواهد بود.

ماده ۷۳ - با متخلف یا متخلفان در امتحانات داخلی و نهائی برابر آیین‌نامه تخلفات امتحانی و قانون رسیدگی به تخلفات اداری حسب مورد رفتار خواهد شد.

شرایط قبولی در پایه اول

ماده ۷۴ - حذف شد.

ماده ۷۵ - حذف شد.

ماده ۷۶ - دانش‌آموز سال اول پس از برگزاری امتحانات نوبت دوم، دوره تابستانی و یا مهر ماه برای ارتقا به سال دوم باید شرایط ورود به یکی از شاخه‌ها یا رشته‌های دوره متوسطه را بر اساس مفاد این آیین‌نامه احراز کند.

تبصره: برای هنرجویان رشته‌های موسیقی بر اساس مفاد تبصره ۳ ماده ۱۹ عمل می‌شود.

شرایط قبولی در دروسهای پایه اول و دوم

ماده ۷۷ - پس از برگزاری امتحانات پایانی نوبت دوم، دانش‌آموزی در هر یک از دروسها قبول شناخته می‌شود که نمره سالانه وی در هر درس کمتر از نصاب قبولی آن درس نباشد.

ماده ۷۸ - دانش‌آموزی که پس از امتحانات نوبت دوم شرایط قبولی را در درس یا درس‌ها احراز نکند، می‌تواند در امتحانات همان درس یا درس‌ها در دوره تابستانی (شهریورماه) و یا مهر ماه شرکت کند و در صورتی در دروس سال اول قبول شناخته می‌شود که نمره هریک از درس‌های وی کمتر از نصاب قبولی نباشد.

تبصره ۱: اعلام نتیجه دانش‌آموزانی که بدون شرکت در دوره تابستانی، در نوبت امتحانی شهریور و مهرماه شرکت می‌کنند، صرفاً بر مبنای ۲۰ نمره امتحان پایانی انجام می‌شود.

تبصره ۲ - در شاخه کاردانش چنانچه دانش‌آموزی پس از امتحان پایانی در دو بخش نظری و عملی استاندارد مهارت و یا یکی از بخشهای آن نصاب قبولی را کسب نکند لازم است در امتحان مجدد بخش یا بخشهایی که نمره قبولی کسب نکرده است، تا پایان شهریورماه همان سال شرکت کند و در صورتی قبول شناخته می‌شود که نمره هر دو بخش استاندارد مهارت کمتر از نصاب تعیین شده نباشد.

شرایط قبولی در دروسهای غیرنهایی پایه سوم

ماده ۷۹ - پس از برگزاری امتحانات پایانی نوبت دوم، دانش‌آموزی در هر یک از دروسهای غیرنهایی قبول شناخته می‌شود که نمره سالانه وی در هر درس کمتر از نصاب قبولی آن درس نباشد.

ماده ۸۰ - دانش‌آموزی که پس از امتحانات نوبت دوم شرایط قبولی را در درس یا دروسهایی احراز نکند و یا دروسهایی از سالهای قبل وی باقیمانده باشد می‌تواند در امتحانات همان درس یا دروسها در دوره تابستانی و یا دی ماه شرکت کند و در صورتی قبول شناخته می‌شود که نمره هر یک از دروسهای وی کمتر از نصاب قبولی نباشد.

تبصره - در شاخه کاردانش چنانچه دانش‌آموزی پس از امتحان پایانی در دو بخش نظری و عملی استاندارد مهارت (دروسهای مهارتی) و یا یکی از بخشهای آن نصاب قبولی را کسب نکند لازم است در امتحان مجدد بخش یا بخشهایی که نمره قبولی کسب نکرده است در دوره تابستانی، یا دی ماه شرکت کند و در صورتی در آن استاندارد قبول شناخته می‌شود و گواهی‌نامه استاندارد مهارت، برای او صادر می‌شود که نمره هر دو بخش استاندارد مهارت، کمتر از نصاب تعیین شده نباشد.

شرایط قبولی در دروسهای امتحانات نهایی پایه سوم

ماده ۸۱ - پس از برگزاری امتحانات نهایی، دانش‌آموزی در هر یک از دروسها قبول شناخته می‌شود که:

الف) نمره امتحان نهایی وی در هر درس بدون ضریب کمتر از ۷ نباشد.

ب) نمره سالانه یا دوره تابستانی وی در هر درس کمتر از نصاب قبولی (مندرج در ماده ۵۷) نباشد.

تبصره ۱ - در مورد دروس غیرحضوری کسب نمره نصاب قبولی (مندرج در ماده ۵۷) در امتحان نهایی ملاک عمل خواهد بود.

۱- به استناد مصوبه دویست و هشتاد و دومین جلسه کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش تاریخ ۸۱/۱/۲۶ که طی شماره ۱۸/۴۰/۱۲۰ تاریخ ۸۱/۲/۷ ابلاغ شده است. همچنین به استناد مصوبه سید و چهاردهمین جلسه کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش تاریخ ۸۳/۵/۲۸ به شماره ابلاغی ۹/۵۴۱۶/۱۲۰ تاریخ ۸۳/۶/۸، نمره درسی که به صورت نهایی برگزار شده (برای دانش‌آموزان متقاضی تغییر رشته) در صورتی که حداقل ۱۰ باشد حتی اگر نمره پایانی کتبی نهایی وی در آن درس زیر نصاب باشد، قابل پذیرش در رشته جدید که امتحان آن درس به صورت داخلی تعیین شده است خواهد بود.

تبصره ۲- آن دسته از درس‌های فنی و حرفه‌ای که نصاب قبولی آن‌ها ۱۲ است از شمول مفاد بند الف مستثنی بوده و دانش‌آموز باید در امتحان نهایی نصاب قبولی را کسب کند.

ماده ۸۲- در پایان دوره متوسطه برای هر یک از فارغ‌التحصیلان براساس نمرات درسهایی که امتحان نهایی داده‌اند معدل کتبی نهایی محاسبه و در مدارک تحصیلی آنان ثبت می‌شود. برای محاسبه معدل کتبی نهایی تعداد واحدهای هر یک از درسهای نهایی در نمره پذیرفته شده امتحان نهایی درس مربوط ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضربهای بدست آمده بر تعداد کل واحدهای درسهای نهایی تقسیم می‌شود.

وضعیت غایبین در امتحانات

ماده ۸۳- چنانچه دانش‌آموزی در امتحان پایانی هر نوبت غیبت غیرموجه داشته باشد نمره امتحان پایانی او در آن نوبت در آن درس صفر محسوب می‌شود و در چنین مواردی کلمه غایب (غ) به جای نمره پایانی آن نوبت برای درسهای موردنظر در سیاهه نمرات قید می‌شود لیکن در محاسبات کلمه غایب به منزله صفر خواهد بود و چنانچه دانش‌آموز مشمول این ماده، دارای نمرات کلاسی (ارزشیابی مستمر) باشد، نمره وی در درس یا درسهای مذکور با احتساب این نمرات برای آن نوبت منظور خواهد شد.

ماده ۸۴- اگر دانش‌آموزی در امتحان پایانی نوبت اول در یک یا چند ماده درسی غیبت موجه داشته باشد. نمرات امتحان پایانی نوبت دوم وی به جای نمرات پایانی نوبت اول درسهای مربوط نیز منظور می‌شود.

تبصره - در شاخه فنی و حرفه‌ای برای درسهای کارگاهی، آزمایشگاهی و عملیات میدانی، دانش‌آموز موظف خواهد بود قبل از امتحانات پایانی نوبت دوم در آزمون مبحث موردنظر که توسط معلم مربوط انجام خواهد شد شرکت کند.

ماده ۸۵

۸۵-۱- اگر دانش‌آموزی در امتحانات نوبت دوم یا هر دو نوبت برخی از درسهای پایه اول یا دوم غیبت موجه داشته باشد نمرات شهریورماه وی به جای نمره سالانه آن درس یا دروس منظور می‌شود. در مورد دروس انتخابی با پیشنهاد معلم مربوط و تأیید شورای مدرسه تصمیم‌گیری خواهد شد.

۸۵-۲- اگر دانش‌آموزی در امتحانات نوبت دوم یا هر دو نوبت برخی از درسهایی که در پایه سوم انتخاب نموده است غیبت موجه داشته باشد، به جای نمره پایانی نوبت دوم یا نوبتهای اول و دوم کلمه غایب موجه درج می‌شود. این قبیل دانش‌آموزان باید درسهای باقیمانده را در دوره تابستانی یا دی‌ماه برابر ضوابط بطور مجدد انتخاب کنند. برای غایبین موجه دوره تابستانی نیز به همین روال اقدام می‌شود.

۸۵-۳- چنانچه دانش‌آموزان پایه دوم و سوم در فاصله زمانی بعد از ثبت‌نام و قبل از شرکت در امتحانات پایانی نوبت اول ترک تحصیل کند (هر چند نمره ارزشیابی مستمر داشته باشد) برای وی کارنامه با ذکر مراتب ترک تحصیلی صادره می‌شود و آن سال جزو سنوات تحصیلی وی محاسبه نمی‌شود و اگر دانش‌آموزی بعد از امتحانات نوبت اول ترک تحصیل کند در کلیه دروس نوبت دوم غائب غیرموجه منظور و اعلام نتیجه شده و کارنامه صادر می‌شود و مراتب ترک تحصیل در سوابق تحصیلی وی قید و آن سال جزو سنوات تحصیل وی منظور می‌شود. دانش‌آموزان پایه اول متوسطه که بعد از امتحانات نوبت اول به دلیل غیبت غیر موجه ترک تحصیل می‌کنند، می‌توانند در سال تحصیلی بعد با رعایت سایر شرایط در پایه تحصیلی مذکور ثبت نام کنند و ادامه تحصیل دهند. ترک تحصیل این قبیل افراد جزو سنوات تحصیلی منظور نمی‌شود.

ماده ۸۶- اگر دانش‌آموزی در امتحانات نوبت دوم و دوره تابستانی یا شهریورماه کلیه درسهای غیبت موجه داشته باشد واحدهای وی در آن سال حذف و برای او وقفه تحصیلی محسوب می‌شود و ضروری است توضیحات لازم در کارنامه و سایر مدارک تحصیلی دانش‌آموز قید شود.

ماده ۸۷- اگر دانش‌آموزی در امتحانات نوبت دوم یا شهریورماه یا پایان دوره تابستانی در درسهای غیرنهایی با عذر موجه غایب باشد در صورت درخواست ولی دانش‌آموز، مدیر واحد آموزشی مجاز است حداکثر تا دو هفته پس از آخرین امتحان از درس یا درسهای مربوط با رعایت ضوابط امتحان بعمل آورد.

۸۷-۱- در درسهایی که امتحان آن‌ها به صورت هماهنگ برگزار می‌شود سؤال دانش‌آموزان مشمول این ماده به صورت هماهنگ خواهد بود.

ماده ۸۸- اگر دانش‌آموزی در سال تحصیلی به دلیل غیبت موجه نمره ارزشیابی مستمر نداشته باشد نمره ارزشیابی پایانی وی (به استثنای درسهای موضوع تبصره یک ماده ۵۵) در آن نوبت جایگزین نمره ارزشیابی مستمر می‌شود و این نمره توسط معلم مربوط در برگ ریزنمرات ثبت می‌شود.

ماده ۸۹- غیبت غیرموجه در امتحانات نهایی به منزله نمره صفر برای آن امتحان خواهد بود و چنانچه دانش‌آموزی در امتحانات نهایی غیبت موجه داشته باشد آن درس از دروس وی حذف می‌شود و باید با رعایت سایر شرایط مجدداً آن درس یا دروس را انتخاب کند و بصورت نهایی امتحان دهد.

ماده ۹۰- تشخیص غیبت موجه براساس دلایل و مدارک ارائه شده از طرف دانش‌آموز در امتحانات داخلی، با شورای واحد آموزشی و در امتحانات هماهنگ با کمیسیون خاص اداره آموزش و پرورش مربوط و در امتحانات نهایی با رئیس حوزه اجرا پس از هماهنگی با مدیر واحد آموزشی خواهد بود.

شرایط فارغ‌التحصیلی:

ماده ۹۱- دانش‌آموزی فارغ‌التحصیل شناخته می‌شود که:

الف) در کلیه واحدهای درسی دوره متوسطه در رشته مربوط (حداقل ۹۶ واحد درسی) قبول شده باشد.

ب) معدل کل وی حداقل ۱۰ باشد.

تبصره ۱- چنانچه دانش‌آموزی از مجموعه دروس دوره متوسطه، حداکثر در چهار عنوان درسی (دو عنوان نهایی و دو عنوان غیر نهایی) آخرین نمره درس وی (سالانه^۱ یا تابستانی یا غیرحضور) ۷ و بیشتر و معدل کل وی نیز حداقل ۱۰ باشد فارغ‌التحصیل شناخته می‌شود. آن دسته از دروس شاخه فنی و حرفه‌ای که نصاب قبولی آن‌ها ۱۲ است و همچنین استاندارد مهارت (درسهای مهارتی) و کارورزی در شاخه کاردانش مشمول این تبصره نمی‌شوند.

تبصره ۲- علاوه بر مفاد تبصره (۱) چنانچه دانش‌آموز از درسی نمره کمتر از نصاب قبولی کسب کرده باشد ولی برابر مقررات از وی پذیرفته شده باشد و معدل کل وی حداقل ۱۰ باشد نیز فارغ‌التحصیل شناخته خواهد شد.

تبصره ۳- در صورتی که دانش‌آموز شرط الف را احراز کند لیکن معدل کل وی کمتر از ۱۰ باشد می‌تواند به منظور تأمین شرط بند ب از دروسهایی که نمره وی در آن‌ها کمتر از ۱۲ است یک نیم سال در واحدهای آموزشی بزرگسالان بصورت غیرحضوری و پس از آن بعنوان داوطلب آزاد، دروسهایی را انتخاب کند و امتحان دهد چنانچه، کمبود نمره دانش‌آموز، مربوط به دروسهای انتخابی باشد باید به جای آن‌ها از دروسهای سایر رشته‌ها انتخاب کند و امتحان دهد.

ماده ۹۲- برای محاسبه معدل کل نمرات هر دانش‌آموز در پایان دوره متوسطه، تعداد واحدهای هر درس در نمره پذیرفته شده آن درس (سالانه یا دوره تابستانی و شهریورماه و یا امتحان دی‌ماه) ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضربهای بدست آمده بر مجموع واحدهای این دروس تقسیم می‌شود. در محاسبه معدل کل تعداد واحدهای مربوط به انضباط نیز به میزان ۶ واحد لحاظ می‌شود.

تبصره - چنانچه واحدهای درسی گذرانده شده دانش‌آموز یک یا چند واحد درسی مازاد بر حد مجاز واحدهای رشته مربوط باشد دروسهای مازاد به عنوان جایگزین دروسهای انتخابی، معاف و اختیاری شاخه کاردانش به نحوی که مجموع واحدهای پذیرفته شده دانش‌آموز ۹۶ واحد و یا حتی الامکان به ۹۶ واحد نزدیکتر باشد از وی پذیرفته می‌شود و مابقی دروسهای گذرانده شده مازاد بر دروسهای رشته مربوط در محاسبه معدل کل دانش‌آموز منظور نمی‌شود.

ماده ۹۳- به دانش‌آموزی که موفق به گذراندن کلیه واحدهای درسی دوره متوسطه در رشته مربوط (حداقل ۹۶ واحد درسی بدون احتساب نمرات انضباط) شود با رعایت سایر ضوابط گواهی‌نامه پایان تحصیلات دوره متوسطه (دیپلم) اعطا می‌شود.

تبصره - نمونه گواهی‌نامه پایان تحصیلات دوره متوسطه توسط اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی تهیه و پس از تصویب شورای عالی آموزش و پرورش ابلاغ خواهد شد.

سایر موارد:

ماده ۹۴- امتحان دانش‌آموزان دوره متوسطه روزانه خارج از کشور طبق مفاد این آیین‌نامه انجام می‌شود و امتحان دانش‌آموزان دوره متوسطه بزرگسالان و داوطلبان آزاد خارج از کشور براساس آیین‌نامه‌های مربوط خواهد بود.

تبصره ۱- دانش‌آموزان موضوع این ماده از انتخاب و گذراندن درس آمادگی دفاعی معاف هستند و لازم است معادل واحد این درس را از سایر دروس رشته‌های دیگر انتخاب نموده و بگذرانند.

تبصره ۲- دانش‌آموزان دوره متوسطه خارج از کشور که واجد شرایط تحصیل در دوره روزانه هستند ولی واحد آموزشی دوره متوسطه در شهر محل سکونت آنان وجود ندارد، به صورت غیرحضوری تحصیل می‌نمایند. این قبیل دانش‌آموزان صرفاً در

۱- به استناد مصوبه جلسه ۳۱۴ کمیسیون معین شورای عالی تاریخ ۸۳/۵/۲۸ به شماره ابلاغی ۱۲۰/۲۱۱/۹ تاریخ ۸۳/۶/۴، منظور از نمره درس سالانه شامل نمرات مستمر و پایانی نوبت اول و دوم دانش‌آموز می‌باشد.

۲- برابر مصوبه جلسه ۵۹۱ کمیسیون معین شورای عالی تاریخ ۹۱/۲/۲۰ به شماره ابلاغی ۱۲۰/۳۵۹۶۰ تاریخ ۹۱/۲/۲۳ کمیسیون مفاد تبصره یک ذیل ماده ۹۱ را به شرح زیر تفسیر نمود:

کلیه دانش‌آموزانی که قبل از سال تحصیلی ۹۱-۹۰ در دوره متوسطه روزانه قبولی پایه اول را کسب کرده اند، قبولی پایه اول ایشان کماکان به قوت خود باقی است و با این دانش‌آموزان برای فارغ‌التحصیلی مطابق تبصره یک ماده ۹۱ آیین‌نامه آموزشی دوره سه ساله متوسطه روزانه قبلی به شرح زیر رفتار خواهد شد:

چنانچه دانش‌آموزی از مجموعه دروس پایه دوم و سوم (اعم از نهایی و غیر نهایی) حد اکثر در دو عنوان درسی، آخرین نمره دروس وی (سالانه یا تابستانی یا غیرحضور) ۷ و بیشتر باشد و معدل کل وی نیز حداقل ۱۰ باشد فارغ‌التحصیل شناخته می‌شود. آن دسته از دروسهای شاخه فنی و حرفه‌ای که نصاب قبولی آن‌ها ۱۲ است و استاندارد مهارت (درسهای مهارتی) و کارورزی در شاخه کار دانش مشمول این تبصره نمی‌شوند.

ارزشیابی پایانی نوبت دوم شرکت نموده و برای آن ها ارزشیابی های مستمر نوبت های اول و دوم و پایانی نوبت اول لحاظ خواهد شد و معدل آن ها صرفاً بر اساس نمرات ماخوذه در ارزشیابی پایانی نوبت دوم محاسبه می شود.

تبصره ۳- دانش آموزان بزرگسال خارج از کشور می توانند از طریق پایگاه الکترونیکی دفتر مدارس خارج از کشور ثبت نام و برابر ضوابط در امتحانات شرکت نمایند.^۱

ماده ۹۵- امتحان دانش آموزان واحدهای آموزشی بزرگسالان و داوطلبان آزاد داخل کشور براساس آیین نامه امتحانات ویژه بزرگسالان و داوطلبان آزاد خواهد بود.

فصل پنجم - شیوه هدایت تحصیلی دانش آموزان و ضوابط آن:

ماده ۹۶- هدف:

هدایت دانش آموز به مناسب ترین شاخه یا رشته تحصیلی، بر اساس استعداد و علاقه وی و به تناسب امکانات و نیازهای کشور.

ماده ۹۷- ادارات کل آموزش و پرورش استان ها، خط مشی های هدایت تحصیلی را با توجه به سیاست های کلی توسعه و ضوابط هدایت تحصیلی اعلام شده با تأکید بر نیازهای شغلی که توسط وزارت متبوع به آن ها ابلاغ می شود، به ادارات آموزش و پرورش شهرستان، منطقه و نواحی ابلاغ می کنند.

ماده ۹۸- شهرستان ها، مناطق و نواحی، ظرفیتهای شاخه / رشته تحصیلی را در هر سال تحصیلی به طور کتبی با توجه به امکانات به واحدهای آموزشی اعلام می کنند.

ماده ۹۹- مسؤولان منطقه، ناحیه یا شهرستان با همکاری مدیران و مشاوران واحدهای آموزشی در طول هر سال تحصیلی خط مشی های توسعه و تعدیل ظرفیت هر شاخه / رشته را بر اساس علاقه و استعدادها و تقاضاهای دانش آموزان و اولیای آنان به اداره کل آموزش و پرورش استان اعلام می کنند. ادارات کل اطلاعاتی را که به این ترتیب حاصل می شود در تدوین خط مشی های هدایت تحصیلی منظور خواهند کرد.

ماده ۱۰۰- مشاوران، کلیه اولیا دانش آموزان پایه اول را مطابق تقویم اجرایی، به واحد آموزشی دعوت می کنند و ضمن توضیح اهداف نظام آموزش متوسطه در مورد سیاستهای آتی کشور، مسائل علمی، فرهنگی، فناوری و میزان نیاز جامعه به تخصصهای مختلف و اهمیت هریک از شاخه ها / رشته های تحصیلی، آنان را راهنمایی می کنند و پس از برگزاری جلسات متناوب در نیمه دوم فروردین سال اول، نمون برگ شماره (۴) (نظر والدین دانش آموز در مورد شاخه / رشته تحصیلی دانش آموز) را ارائه و در نیمه اول اردیبهشت جمع آوری می کنند.

ماده ۱۰۱- مشاور باید، در طول سال تحصیلی پایه اول به طور گروهی و انفرادی طی جلساتی با دانش آموزان، اطلاعات مورد نیاز را در خصوص رشته های تحصیلی، مشاغل مرتبط، سیاستهای توسعه در اختیار آنان قرار دهد و سپس نمون برگ شماره ۳ (نظر خواهی از دانش آموز) را در نیمه دوم فروردین سال اول به آنان تحویل و در نیمه اول اردیبهشت جمع آوری کند.

ماده ۱۰۲- مشاور باید با همکاری مدیر دروس پس از توجیه معلمان، نمون برگ شماره ۲ (نظر معلمان درسهای مربوط نسبت به وضعیت درسی دانش آموزان) را بعد از امتحانات نوبت اول در اختیار معلم مربوط قرار دهد و حداکثر دو هفته قبل از شروع امتحانات نوبت دوم سال اول جمع آوری کند و پس از انتقال به نمون برگ شماره (۵) هر دانش آموز، امتیاز رشته ها را محاسبه کند و مورد استفاده قرار دهد.

ماده ۱۰۳- مشاور، پس از جمع بندی نتایج آزمونهای استعداد و رغبت، نظر خواهی از معلمان، اولیا، دانش آموز و بررسی مدارک موجود در پرونده های تربیتی تحصیلی و نمرات مربوط، نمون برگ شماره ۵، را تکمیل و نظر خود را در هر یک از شاخه ها و رشته های تحصیلی در مورد دانش آموز با لحاظ اولویتها در نمون برگ شماره یک ثبت می کند.

تبصره - در واحدهای آموزشی که مشاور به میزان مورد نیاز وجود ندارد بر اساس شیوه نامه ای که اداره کل مشاوره و بهداشت مدارس با هماهنگی سایر دفاتر ذی ربط ابلاغ می کند، نیروی انسانی مورد نیاز جهت انجام امور هدایت تحصیلی دانش آموزان تأمین خواهد شد.

ماده ۱۰۴- معلمان موظف اند به منظور بررسی وضعیت آموزشی دانش آموز در درس های مختلف با مشاور همکاری لازم را داشته باشند.

ماده ۱۰۵- متصدی امور دفتری یا مسؤول ثبت نمرات موظف است نمرات درسهای مرتبط با شاخه ها و رشته ها و امتیاز بررسیهای مشاوره ای را در نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی ثبت و امضاء کند.

ماده ۱۰۶- مسئولیت حسن اجرای امر هدایت تحصیلی دانش آموزان و تأیید نهایی نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی به عهده مدیر واحد آموزشی می باشد.

۱- به استناد مصوبه جلسه ۷۹۰ شورای عالی تاریخ ۸۸/۴/۹ به شماره ابلاغ ۱۶۸۴۸/۱۲۰/تاریخ ۸۸/۵/۱۸ تبصره های ۲ و ۳ اضافه شد.

ماده ۱۰۷- نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی باید همزمان با اعلام نتایج امتحانات خردادماه سال اول برای دانش‌آموز صادر شود و پس از تأیید و امضاء آن توسط مسؤول ثبت نمرات، مشاور و مدیر واحد آموزشی با دعوت از اولیا دانش‌آموز در اختیار آنان قرار گیرد.

تبصره ۱- دانش‌آموزی که شرایط شاخه / رشته موردنظر خود را کسب نکرده است، مطابق با ماده ۱۱۱ این فصل شرایط وی بررسی و پس از راهنمایی های لازم حداکثر تا پایان شهریورماه یا مهر ماه مجدداً نسبت به تکمیل نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی عنداللزوم اقدام خواهد شد.

تبصره ۲- برای هنرجویان رشته های موسیقی نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی صادر نمی شود.

ماده ۱۰۸- ملاکهای هدایت تحصیلی:

الف: نمرات دوره راهنمایی تحصیلی و پایه اول متوسطه دانش‌آموز برابر نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی (به میزان ۵۰ امتیاز)

ب: نظر مشاور بر اساس بررسیهای مشاوره‌ای (به میزان ۵۰ امتیاز)

ماده ۱۰۹- ضوابط مربوط به نمرات درسی رشته‌ها و شاخه‌های مختلف

۱- رشته ریاضی فیزیک:

۱-۱- مجموع سه نمره پذیرفته شده خرداد یا شهریور هر یک از درسهای ریاضی و علوم تجربی در سه پایه در دوره راهنمایی تحصیلی، بدون ضریب کمتر از ۳۰ نباشد.

۱-۲- نمره درس ریاضی (۱) (پایه اول) در دوره متوسطه حداقل ۱۲ باشد و درس فیزیک (۱) و آزمایشگاه را با موفقیت (کسب حداقل نمره ۱۰) گذرانده باشد.

۱-۳- مجموع نمرات درسهای مرتبط با رشته در دوره راهنمایی و پایه اول دوره متوسطه باید حداقل ۹۶ باشد و یا به عبارت دیگر معدل درسهای مرتبط با رشته از ۱۲ کمتر نباشد.

۲- رشته علوم تجربی:

۲-۱- مجموع سه نمره پذیرفته شده خرداد یا شهریور هر یک از درسهای ریاضی و علوم تجربی، در سه پایه در دوره راهنمایی تحصیلی، بدون ضریب کمتر از ۳۰ نباشد.

۲-۲- در دوره متوسطه درسهای ریاضی (۱)، شیمی (۱) و آزمایشگاه و علوم زیستی و بهداشت (درسهای پایه اول) را با موفقیت (کسب نمره حداقل ۱۰) گذرانده باشد و حداقل در یکی از سه درس مذکور نمره ۱۲ اخذ کرده باشد.

۲-۳- مجموع نمرات درسهای مرتبط با رشته در دوره راهنمایی و پایه اول دوره متوسطه باید حداقل ۱۰۸ باشد یا به عبارت دیگر معدل درسهای مرتبط با رشته از ۱۲ کمتر نباشد.

۳- رشته ادبیات و علوم انسانی:

۳-۱- مجموع سه نمره پذیرفته شده خرداد یا شهریور هر یک از درسهای ادبیات فارسی (معدل درسهای فارسی، دستور، املا و انشا) و عربی در سه پایه در دوره راهنمایی تحصیلی، بدون ضریب کمتر از ۳۰ نباشد.

۳-۲- در درسهای ادبیات فارسی (۱)، زبان فارسی (۱)، عربی (۱) و مطالعات اجتماعی پایه اول متوسطه نمره حداقل ۱۰ را کسب کرده باشد و نمره درس ادبیات (معدل نمرات درسهای ادبیات فارسی (۱) و زبان فارسی (۱)) حداقل ۱۲ باشد.

۳-۳- مجموع نمرات درسهای مرتبط با رشته در دوره راهنمایی و پایه اول دوره متوسطه باید حداقل ۱۰۸ باشد یا به عبارت دیگر معدل درسهای مرتبط با رشته از ۱۲ کمتر نباشد.

۴- رشته علوم و معارف اسلامی:

۴-۱- مجموع سه نمره پذیرفته شده خرداد یا شهریور هر یک از درسهای ادبیات فارسی (معدل درسهای فارسی، دستور، املاء و انشاء) و عربی در سه پایه در دوره راهنمایی تحصیلی، بدون ضریب کمتر از ۳۰ نباشد.

۴-۲- در درسهای ادبیات فارسی (۱)، زبان فارسی (۱)، (که معدل آن ها بعنوان نمره درس ادبیات در نمون برگ ثبت می‌شود) عربی (۱) و تعلیمات دینی و قرآن (۱) نمره حداقل ۱۰ را کسب کرده باشد و حداقل در یکی از دو درس عربی (۱) یا تعلیمات دینی و قرآن (۱) نمره ۱۲ اخذ کرده باشد.

۴-۳- مجموع نمرات درسهای مرتبط با رشته در دوره راهنمایی و پایه اول دوره متوسطه باید حداقل ۱۰۸ باشد یا به عبارت دیگر معدل درسهای مرتبط با رشته از ۱۲ کمتر نباشد.

۵- شاخه فنی و حرفه‌ای:

۵-۱- مجموع سه نمره پذیرفته شده خرداد یا شهریور هر یک از درسهای ریاضی، علوم تجربی و حرفه‌وفن در سه پایه در دوره راهنمایی بدون ضریب کمتر از ۳۰ نباشد.

۵-۱- در دوره متوسطه از درس ریاضی (۱) نمره حداقل ۱۰ و از درس کارگاه خوداتکایی نمره حداقل ۱۲ کسب کرده باشد چنانچه نمره درس کارگاه خوداتکایی دانش‌آموز کمتر از ۱۲ باشد در هدایت تحصیلی وی منظور نمی‌شود.

۵-۳ - مجموع نمرات درسهای مرتبط با شاخه، در دوره راهنمایی و پایه اول دوره متوسطه باید حداقل ۱۳۲ باشد و در صورت عدم انتخاب یا حذف درس کارگاه خوداتکائی حداقل ۱۲۰ باشد. یا به عبارت دیگر معدل درسهای مرتبط با شاخه از ۱۲ کمتر نباشد.

۶ - شاخه کاردانش:

۶-۱ - مجموع سه نمره پذیرفته شده خرداد یا شهریور هر یک از درسهای حرفه‌وفن و هنر، در سه پایه در دوره راهنمایی بدون ضریب کمتر از ۳۰ نباشد.

۶-۲ - در دوره متوسطه از درس کارگاه خوداتکایی نمره حداقل ۱۰ کسب کرده باشد. چنانچه نمره درس کارگاه خوداتکایی دانش‌آموز کمتر از ۱۰ باشد در هدایت تحصیلی وی منظور نمی‌شود.

۶-۳ - مجموع نمرات درسهای مرتبط با شاخه در دوره راهنمایی و پایه اول متوسطه دانش‌آموز در صورت انتخاب درس کارگاه خود اتکایی حداقل ۷۰ و در صورت عدم انتخاب یا حذف درس کارگاه خوداتکایی حداقل ۶۰ باشد یا به عبارت دیگر معدل درسهای مرتبط با شاخه از ۱۰ کمتر نباشد.

۶-۴ - دانش‌آموز برای ورود به برخی از رشته‌های مهارتی در شاخه کاردانش علاوه بر احراز شرایط فوق‌الذکر باید ضوابط خاص رشته (در محدوده درسهای پایه اول) را که معاونت آموزشی تعیین می‌کند کسب کند.

تبصره - نمرات دوره راهنمایی دانش‌آموزی که به دلایل موجه نظیر: شرکت در امتحانات جامع دوره راهنمایی، شرکت در امتحان تعیین پایه (موضوع ماده هفتاد (۷۰) این آیین‌نامه)، تحصیل در مدارس غیرایرانی خارج از کشور، و بروز حوادثی از قبیل، سیل، زلزله، جنگ، آتش‌سوزی و ... فاقد نمرات پایه‌های اول و دوم و سوم راهنمایی تحصیلی است به شرح ذیل محاسبه می‌شود:

الف - چنانچه نمرات پایه اول یا دوم و یا هر دو پایه دوره راهنمایی موجود نباشد نمرات درسهای مرتبط پایه سوم راهنمایی برای درسهای هم نام پایه‌های مذکور نیز منظور می‌شود و با رعایت سایر ضوابط در نمودن برگ شماره یک هدایت تحصیلی ثبت می‌گردد.

ب - چنانچه نمرات پایه سوم دوره راهنمایی موجود نباشد نمودن برگ شماره یک هدایت تحصیلی براساس نمرات درسهای مرتبط پایه اول متوسطه با رعایت سایر ضوابط تنظیم می‌شود.

ماده ۱۱۰ - بررسیهای مشاوره‌ای مندرج در بند ب ماده یکصد و هشت (۱۰۸) به شرح زیر می‌باشد:

با توجه به اهمیت بررسیهای مشاوره‌ای که در طول تحصیل دانش‌آموز، از طریق گردآوری اطلاعات و به شیوه‌های گوناگون انجام می‌شود. ۵۰ امتیاز به این قسمت اختصاص داده شده است. در این بررسیها مشاور موارد زیر را در نظر می‌گیرد و امتیاز آن را محاسبه می‌کند.

۱- نظر اولیای دانش‌آموز	۵ امتیاز
۲- نظر دانش‌آموز	۵ امتیاز
۳- نظر معلمان درسهای مربوط	۱۰ امتیاز
۴- نتایج آزمونهای رغبت و استعداد (هر کدام ۱۰ امتیاز)	۲۰ امتیاز
۵- نظر مشاور براساس بررسی پرونده تربیتی تحصیلی	۱۰ امتیاز

تبصره - هر یک از موارد یاد شده براساس شیوه‌نامه‌های مربوط و جداول پیوست و با توجه به وظیفه مشاور در این خصوص تنظیم می‌شود.

ماده ۱۱۱ - تعیین مجدد شاخه یا رشته تحصیلی دانش‌آموزی که بعد از امتحانات خرداد ماه پایه اول به دلایل زیر شرایط هیچ یک از شاخه‌ها و رشته‌ها و یا شاخه و رشته دلخواه یا شاخه و رشته‌ای که در محل سکونت آن ها وجود دارد را کسب نکرده است حداکثر تا پایان شهریور و یا مهرماه پایه اول می‌تواند براساس موارد ذیل و رعایت سایر ضوابط با نظر مشاور نسبت به تعیین رشته مجدد اقدام نماید.

الف - علت عدم کسب شرایط شاخه یا رشته تحصیلی موردنظر ممکن است یک، دو، سه یا هر چهار دلیل زیر باشد:

- ۱- موفق به کسب نمره ۱۰ از درس یا درسهای مرتبط پایه اول متوسطه نشده باشد.
- ۲- نمره درس یا درسهای اختصاصی رشته از حد نصاب (۱۲) کمتر باشد (ویژه رشته‌های نظری)
- ۳- نمره درس یا درسهای سه پایه راهنمایی از حد نصاب (۳۰) کمتر باشد.
- ۴- مجموع نمرات سه پایه راهنمایی و پایه اول متوسطه در درسهای مرتبط با شاخه یا رشته از حدنصاب مقرر کمتر باشد یا به عبارت دیگر معدل درسهای مرتبط با شاخه یا رشته به ۱۲ نرسد (به استثنای شاخه کاردانش که معدل ۱۰ نیاز دارد)

ب - طبق موارد ذیل کسری نمرات بررسی و ارائه طریق می‌شود.

۱۱۱-۱ - چنانچه علت عدم احراز شرایط شاخه یا رشته موردنظر مربوط به نداشتن نمره (۱۰) از درس یا درسهای پایه اول متوسطه باشد دانش‌آموز می‌تواند پس از شرکت در امتحانات شهریور یا مهر ماه پایه اول و اخذ نمره ۱۰ از درس یا درسهای مربوط و کسب سایر شرایط با صدور نمودن برگ مجدد هدایت تحصیلی برای وی به شاخه یا رشته دلخواه هدایت شود.

۱۱۱-۲ - چنانچه علت عدم احراز شرایط شاخه یا رشته موردنظر بدلیل نداشتن نمره ۱۲ از درس یا درسهای اختصاصی باشد (ویژه رشته‌های نظری) دانش‌آموز می‌تواند با نظر مشاور در امتحان تعیین رشته درس یا درسهای مربوط در شهریور یا مهرماه پایه اول شرکت کند و در صورت کسب شرایط به شاخه یا رشته موردنظر هدایت شود.

۱۱۱-۳ - در صورتی که دانش‌آموز شرایط شاخه یا رشته موردنظر را به دلیل عدم کسب حد نصاب (۳۰) از درسهای مرتبط دوره راهنمایی احراز نکرده باشد در صورت داشتن معدل ۱۲ از درسهای مرتبط پایه اول متوسطه و یا کسب آن از طریق امتحان تعیین رشته و داشتن سایر شرایط می‌تواند با نظر مشاور به شاخه یا رشته موردنظر هدایت شود.

۱۱۱-۴ - چنانچه مجموع نمرات درسهای مرتبط با شاخه یا رشته در دوره راهنمایی و پایه اول متوسطه دانش‌آموز به حد نصاب مقرر نرسد در صورت داشتن معدل ۱۲ از درسهای مرتبط با شاخه یا رشته در پایه اول متوسطه می‌تواند با نظر مشاور به شاخه یا رشته موردنظر هدایت شود (لازم به یادآوری است، در شاخه نظری نمره درس اختصاصی دانش‌آموز نیز باید حداقل ۱۲ باشد)

تبصره ۱- چنانچه معدل درسهای مرتبط پایه اول متوسطه دانش‌آموز ۱۲ نباشد نظر مشاور به شاخه یا رشته موردنظر هدایت شود. (لازم به یادآوری است، در شاخه نظری نمره درس اختصاصی دانش‌آموز نیز باید به حداقل ۱۲ برسد). به ۱۲ برساند و یا معدل درسهای مرتبط با شاخه یا رشته (معدل مجموع نمرات درسهای مرتبط با شاخه یا رشته در دوره راهنمایی و پایه اول متوسطه) وی در نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی به ۱۲ برسد.

تبصره ۲- دانش‌آموز متقاضی شاخه کار دانش مشمول بندهای ۱۱۱-۳ و ۱۱۱-۴ نمی‌شود و در صورت کسری نمره با نظر مشاور می‌تواند به شاخه مذکور هدایت شود.

۱۱۱-۵ - زمان تعیین شاخه یا رشته مجدد حداکثر تا پایان شهریور یا مهرماه پایه اول می‌باشد و دانش‌آموز می‌تواند در امتحان تعیین رشته درس یا درسهایی که شرایط را برای وی در شاخه و یا رشته‌های موردنظر فراهم می‌کند همزمان با امتحانات شهریور یا مهرماه شرکت کند.

تبصره - چنانچه دانش‌آموز پایه اول رشته‌های موسیقی در پایان خرداد ماه و قبل از امتحانات شهریور ماه متقاضی ادامه تحصیل در شاخه یا رشته دیگری باشد باید در شهریور یا مهرماه علاوه بر شرکت در امتحانات دروس تجدیدی (دروس عمومی و مشترک) خود در امتحانات دروس فیزیک (۱) و آزمایشگاه، شیمی (۱) و آزمایشگاه، مطالعات اجتماعی، علوم زیستی و بهداشت شرکت کند و سپس بر اساس آیین نامه آموزشی دوره سه ساله متوسطه روزانه (شیوه سالی - واحدی) برای وی کارنامه سالانه صادر شود. از این قبیل دانش‌آموزان دروس انتخابی پایه اول به صورت ضربدری از آنان پذیرفته می‌شود. شیوه نامه اجرایی هدایت تحصیلی دانش‌آموزان موضوع این تبصره توسط معاونت پرورشی و فرهنگی تنظیم و اعلام خواهد شد.

۱۱۱-۶ - امتحان تعیین رشته مطابق با فصل چهارم این آیین‌نامه برگزار می‌شود و نمره آن همانند امتحانات درسهای شهریورماه محاسبه می‌شود و در کارنامه تحصیلی و نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی دانش‌آموز (با عنوان تعیین رشته) ثبت شده و تأثیری در معدل سالانه یا کل دانش‌آموز ندارد و صرفاً در هدایت تحصیلی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱۱۱-۷ - چنانچه دانش‌آموز شرایط شاخه یا رشته‌ای را کسب کند ولی ظرفیت برای پذیرش وی وجود نداشته باشد و یا رشته مربوط در محل سکونت وی نباشد لازم است با نظر مشاور و تأیید شورای واحد آموزشی و موافقت اداره آموزش و پرورش مربوط به یکی از رشته‌های موجود که براساس نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی بالاترین امتیاز را دارد هدایت شود. در هر صورت در پایان پایه اول باید رشته تحصیلی دانش‌آموزان قبول شده تعیین شده باشد. لازم به یادآوری است به منظور اخذ موافقت اداره آموزش و پرورش فهرست اسامی دانش‌آموزان مشمول این بند به رشته‌های پیشنهادی به کمیته اجرایی منطقه ارسال و پس از موافقت کمیته مذکور اقدام لازم انجام می‌شود. شیوه‌نامه اجرایی این بند هر ساله توسط معاونت آموزشی ابلاغ می‌شود.

۱۱۱-۸ - در صورت اجرای بندهای ۱۱۱-۲، ۱۱۱-۳، ۱۱۱-۴، ۱۱۱-۷ باید توضیحات لازم توسط مشاور در قسمت ملاحظات نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی ثبت شود و به تأیید و امضاء وی برسد.

ماده ۱۱۲- تغییر شاخه یا رشته: دانش‌آموزی که در پایه دوم به تحصیل اشتغال دارد چنانچه متقاضی تغییر شاخه یا رشته باشد (اعم از اینکه شرایط رشته مورد تقاضا را در نمون برگ شماره یک هدایت تحصیلی کسب کرده یا نکرده باشد) با نظر مشاور و رعایت موارد ذیل می‌تواند در پایه سوم به شاخه یا رشته دلخواه هدایت شود.

۱-۱۱۲ - دانش‌آموزی که متقاضی تغییر رشته به رشته‌های شاخه نظری است باید در خرداد یا شهریورماه پایه دوم در امتحان تغییر رشته درسهای تخصصی پایه دوم رشته جدید (صرفاً درسهایی که پیش‌نیاز درسهای پایه سوم رشته جدید هستند) شرکت کند و چنانچه از کلیه درسهای مذکور نمره قبولی کسب کند با تغییر رشته وی موافقت می‌شود.

۲-۱۱۲ - تغییر رشته دانش‌آموزان شاخه‌های نظری یا کاردانش به رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای و یا تغییر رشته در همان شاخه، منوط به توفیق در امتحانات کلیه درسهای اختصاصی پایه دوم رشته جدید در خرداد یا شهریورماه همان سال با در نظر گرفتن ظرفیت پذیرش در رشته‌هایی می‌باشد که اسامی آن از سوی معاونت آموزشی اعلام خواهد شد.

۱۱۲-۳- تغییر شاخه یا رشته از سایر شاخه‌ها و رشته‌ها به رشته‌های مهارتی شاخه‌کار دانش بلامانع است و در مواردی که دانش‌آموز بخواهد در واحدهای آموزشی کار دانش دولتی تحت پوشش آموزش و پرورش ادامه تحصیل دهد به لحاظ رعایت ظرفیت رشته‌های مهارتی موافقت اداره آموزش و پرورش منطقه نیز الزامی است.

تبصره - چنانچه دانش‌آموز قبولی پایه دوم متوسطه شاخه نظری یا فنی و حرفه‌ای، بخواهد پایه دوم را در شاخه کار دانش تکرار کند، می‌تواند در واحدهای آموزشی روزانه در پایه دوم ثبت‌نام نموده و با رعایت سایر شرایط ادامه تحصیل دهد. در این صورت کلیه دروس گذرانده پایه دوم شاخه قبلی حذف و آن سال تحصیلی به سقف سنوات تحصیل دانش‌آموز افزوده می‌شود.

۱۱۲-۴- زمان تغییر شاخه یا رشته در دوره روزانه حداکثر تا پایان شهریورماه پایه دوم می‌باشد و دانش‌آموز موظف است حداکثر تا دو هفته قبل از شروع امتحانات خرداد یا شهریورماه تقاضای کتبی خود را به مدیر واحد آموزشی تحویل دهد تا نسبت به انجام مراحل تغییر رشته اقدام شود.

تذکر - دانش‌آموز متقاضی تغییر رشته می‌تواند درسهای امتحان تغییر رشته را حداکثر در دو مرحله خرداد و شهریورماه پایه دوم امتحان دهد.

۱۱۲-۵- شرکت دانش‌آموز در امتحان درسهای تغییر رشته همراه با امتحان درسهای پایه دوم رشته اولیّه وی بلامانع است. نمره درسهای امتحان تغییر رشته همانند درسهای غیرحضور محاسبه می‌شود و چنانچه دانش‌آموز در امتحان کلیه درسهای تغییر رشته نمره قبولی کسب کند و تغییر رشته دهد نمرات درسهای مذکور از وی پذیرفته می‌شود و صرفاً در معدل کل دانش‌آموز در رشته جدید منظور خواهد شد.

۱۱۲-۶- هزینه امتحان درسهای تغییر رشته معادل با تعرفه امتحانات داوطلبان آزاد از دانش‌آموز دریافت می‌شود.

۱۱۲-۷- درسهای گذرانده شده دانش‌آموزی که با تقاضای تغییر شاخه یا رشته وی موافقت می‌شود با درسهای رشته جدید مطابقت داده می‌شود و درسهای مازاد در سقف مجاز بعنوان درسهای انتخابی (و درسهای اختیاری در شاخه کار دانش) پذیرفته می‌شود و دانش‌آموز موظف است سایر درسهای عمومی و اختصاصی پایه دوم رشته جدید را که نگذرانده است با رعایت سایر ضوابط انتخاب کند و بگذراند.

تبصره ۱ - درسهایی که از نظر محتوا با درسهای رشته جدید تطبیق دارد براساس جدولی که از سوی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تهیه و ابلاغ می‌شود به جای درسهای رشته جدید پذیرفته می‌شود.

تبصره ۲ - دانش‌آموز پایه دوم شاخه نظری چنانچه بخواهد پایه دوم شاخه فنی و حرفه‌ای را تکرار کند مشروط بر آنکه ضوابط ورود به شاخه فنی و حرفه‌ای را در پایه اول کسب کرده باشد و یا با شرکت در امتحانات تعیین رشته مجدد (موضوع ماده ۱۱۱ همین آئین نامه) در خرداد یا شهریور ماه پایه دوم، شرایط ورود به شاخه فنی و حرفه‌ای را کسب کند می‌تواند در واحدهای آموزشی روزانه در پایه دوم شاخه فنی و حرفه‌ای ثبت نام نموده و با رعایت سایر شرایط ادامه تحصیل دهد. در این صورت کلیه دروس گذرانده پایه دوم شاخه نظری حذف و آن سال تحصیلی به سقف سنوات تحصیل دانش‌آموز افزوده می‌شود.

ماده ۱۱۳- کلید امتیازهای نمرات دانش‌آموز:

۱۱۳-۱- امتیاز هر یک از دانش‌آموزان بشرح زیر تعیین می‌شود و در نمون برگ هدایت تحصیلی ثبت می‌شود. با در نظر گرفتن ۵۰ امتیاز برای نمره‌ها، امتیاز هر یک نمره برابر ۲/۵ خواهد بود. (امتیاز هر یک نمره $2/5 = 20 : 50$) بدین صورت اگر دانش‌آموزی معدل نمراتش در شاخه یا رشته‌ای ۱۵ باشد در مجموع، امتیاز نمره‌های وی در آن شاخه یا رشته برابر $37/5$ خواهد بود. ($15 \times 2/5 = 37/5$)

تبصره - در محاسبه امتیاز معدل، تا یک رقم اعشار محاسبه و درج شود.

کلیدهای امتیازهای آزمون:

۱۱۳-۲- اجرا، تصحیح، نمره‌گذاری و تفسیر نتایج آزمونهای مربوط به هدایت تحصیلی از وظایف مشاور است که در خصوص اجرای آزمونهای مذکور می‌تواند از همکاری سایر عوامل اجرایی واحد آموزشی بهره‌مند شود.

امتیازهای مربوط به آزمون شامل موارد زیر می‌باشد.

آزمون رغبت ۱۰ امتیاز (مطابق با شیوه‌نامه مربوط)

آزمون استعداد ۱۰ امتیاز (مطابق با شیوه‌نامه مربوط)

تبصره ۱- مشاور می‌تواند از بررسیهای خود در موارد خاص که نیاز به اجرای آزمونهای دیگر باشد، استفاده کند که امتیاز آن جزء ۱۰ امتیاز بررسیهای مشاوره‌ای لحاظ خواهد شد.

تبصره ۲- امتیاز آزمون استعداد و رغبت رشته علوم و معارف اسلامی همانند رشته ادبیات و علوم انسانی می‌باشد.

تبصره ۳- در مواردی که دانش‌آموز هیچ‌یک از درسهای هنر یا کارگاه خوداتکایی را انتخاب نکرده باشد امتیاز نظر معلّم برای شاخه کار دانش به امتیاز نظر مشاور در نمون برگ شماره ۵ اضافه می‌شود.

۳-۱۱۳- امتیازهای نمون برگ نظرخواهی از دانش آموز (۵ امتیاز)

انتخاب اول	انتخاب دوم	انتخاب سوم	انتخاب چهارم	انتخاب پنجم	انتخاب ششم و انتخاب نکرده
پنج امتیاز	چهار امتیاز	سه امتیاز	دو امتیاز	یک امتیاز	صفر امتیاز

۴-۱۱۳- امتیازهای نمون برگ نظرخواهی از والدین (۵ امتیاز)

انتخاب اول	انتخاب دوم	انتخاب سوم	انتخاب چهارم	انتخاب پنجم	انتخاب ششم و انتخاب نکرده
پنج امتیاز	چهار امتیاز	سه امتیاز	دو امتیاز	یک امتیاز	صفر امتیاز

۵-۱۱۳- امتیازهای نمون برگ نظرخواهی از معلمان (۱۰ امتیاز)

عالی	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	بی جواب
ده امتیاز	هشت امتیاز	شش امتیاز	چهار امتیاز	دو امتیاز	صفر امتیاز

ماده ۱۱۴- هدایت تحصیلی دانش آموزان واحدهای آموزشی بزرگسالان، ایثارگران، استعدادهای درخشان، استثنایی، داوطلبان آزاد و دانش آموز تطبیقی تابع ضوابط خاص خود می باشد.

ماده ۱۱۵- شیوه نامه اجرایی هدایت تحصیلی دانش آموزان توسط اداره کل مشاوره و بهداشت مدارس تنظیم و به استان ها ابلاغ می شود.

تعاریف مربوط به فصل چهارم (ضوابط سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان)

امتحانات داخلی امتحاناتی است که طبق برنامه معین و با همکاری مشترک کارکنان آموزشی و اداری واحد آموزشی زیر نظر مدیر انجام می شود. در امتحانات داخلی تهیه سوالها و تصحیح اوراق امتحانی بر عهده معلمان مربوط می باشد.

امتحانات هماهنگ امتحاناتی است که در بعضی از درسها طبق برنامه معین و سؤالهای یکسان در سراسر کشور و یا در سراسر یک استان توسط اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی و یا اداره کل آموزش و پرورش استان / اداره کل آموزش و پرورش مدارس خارج از کشور / تهیه و در محل واحد آموزشی زیر نظر مدیر انجام می شود. در امتحانات هماهنگ تصحیح اوراق امتحانی بر عهده معلمان مربوط می باشد.

امتحانات نهایی امتحانات درسهایی از پایه سوم متوسطه است که بصورت سراسری (کشوری) با برنامه همزمان و سؤالهای یکسان، توسط اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی تهیه می شود و زیر نظر اداره کل آموزش و پرورش استان / اداره کل آموزش و پرورش مدارس خارج از کشور / به وسیله عوامل اجرایی امتحانات (هیئت ممتحنه) که از طرف ادارات آموزش و پرورش شهرستان ها و مناطق معین می شود برگزار خواهد شد. در امتحانات نهایی برگزاری امتحان و تصحیح اوراق به صورت متمرکز انجام می شود.

امتحانات دوره تابستانی امتحاناتی است که برای دانش آموزان پایه سوم در پایان دوره تابستانی برگزار می شود.

امتحانات شهریورماه امتحانات درسهایی است که برای دانش آموزان پایه های اول و دوم که پس از امتحانات خردادماه موفق به کسب نمره قبولی در آن درسها نشده اند برگزار می شود و این امتحانات در همان واحد آموزشی برگزار می شود که امتحانات پایانی نوبت دوم در آن سال تحصیلی برگزار شده است.

امتحانات دی ماه امتحاناتی است که برای دانش آموزان پایه سوم که تا پایان تابستان موفق به گذراندن کلیه درسهای رشته / شاخه مربوط نمی شوند در دی ماه برگزار می شود.

معدل: برای هر دانش آموز در طول دوره متوسطه سه نوع معدل منظور می شود.

الف) معدل سالانه: براساس تعداد واحدهای درسهای ارائه شده دانش آموز در طول هر سال تحصیلی و مطابق با ماده ۷۱ این آیین نامه محاسبه و اعلام می شود.

ب) معدل کتبی: براساس نمره پذیرفته شده درسهایی که دانش آموز امتحان نهایی داده است و مطابق با ماده ۸۲ این آیین نامه محاسبه و اعلام می شود.

ج) معدل کل: براساس نمره پذیرفته شده درسهایی که دانش آموز در طول دوره متوسطه گذرانده است و مطابق با ماده ۹۲ این آیین نامه محاسبه و اعلام می شود.

د) ترک تحصیل: ترک تحصیل به یکی از موارد ذیل اطلاق می‌شود:

الف) دانش‌آموز در واحد آموزشی ثبت‌نام نکرده باشد.

ب) دانش‌آموز بنا به درخواست خود (در صورت داشتن حداقل ۱۸ سال تمام) و یا ولی خود از ادامه تحصیل انصراف دهد.

ج) دانش‌آموز، برابر مقررات از تحصیل در واحد آموزشی محروم شده باشد.

هـ) وقفه تحصیلی: وقفه تحصیلی به موردی اطلاق می‌شود که دانش‌آموز پس از ثبت‌نام به دلایل موجه نتواند در واحد آموزشی

ادامه تحصیل دهد و در امتحانات نوبت دوم و شهریورماه هیچ‌یک از دروس شرکت نکند.

ماده واحده^۱ - دانش‌آموزان پایه اول متوسطه که بعد از امتحانات نوبت اول به دلیل غیبت غیر موجه ترک تحصیل می‌کنند، می‌توانند در سال

تحصیلی بعد با رعایت سایر شرایط در پایه تحصیلی مذکور ثبت نام کنند و ادامه تحصیل دهند. ترک تحصیل این قبیل افراد جزو

سنوات تحصیلی منظور نمی‌شود

۱- برابر مصوبه جلسه ۸۷۱ شورای عالی تاریخ ۱۳۹۱/۶/۲۰ که طی شماره ۱۲/۴۱۷۸۲ تاریخ ۹۱/۱۰/۲۰ ابلاغ شده است ماده واحده به شرح فوق به آیین نامه الحاق گردید :

باسمه تعالی

نمون برگ شماره ۲: نظرخواهی از معلمان

لیست درس: .....

همکار محترم: خواهشمند است با توجه به مشاهده خود در جریان فعالیت های آموزشی دانش آموزان در طول سال تحصیلی جاری براساس ملاکهای زیر در ستون مربوط براساس مقیاس های عالی (۱۰) خیلی خوب (۸) خوب (۶) متوسط (۴) ضعیف (۲) امتیازگذاری نمایید.

۲- علاقمندی و خلاقیت و ابتکار عمل در درسها

۱- شرکت فعال در واحدهای کار ارائه شده

۴- سرعت یادگیری و انتقال

۳- انجام تکالیف و وظایف محوله بدون وقفه

ردیف	نام و نام خانوادگی دانش آموز	شماره دانش آموزی	امتیاز	ردیف	نام و نام خانوادگی دانش آموز	شماره دانش آموزی	امتیاز
۱			۲۱				
۲			۲۲				
۳			۲۳				
۴			۲۴				
۵			۲۵				
۶			۲۶				
۷			۲۷				
۸			۲۸				
۹			۲۹				
۱۰			۳۰				
۱۱			۳۱				
۱۲			۳۲				
۱۳			۳۳				
۱۴			۳۴				
۱۵			۳۵				
۱۶			۳۶				
۱۷			۳۷				
۱۸			۳۸				
۱۹			۳۹				
۲۰			۴۰				

نام و نام خانوادگی معلم: امضاء نام و نام خانوادگی مسؤول جمع آوری نمون برگ امضا

تاریخ تحویل:

تاریخ تنظیم:

شورای عالی آموزش و پرورش

باسمه تعالی
نمون برگ شماره ۳

دانش آموز گرامی:

نظر به اهمیت انتخاب صحیح شاخه یا رشته تحصیلی و نقش آن در تعیین سرنوشت شما، خواهشمند است علاقمندی خود را (پس از مشورت و کسب آگاهیهای لازم) نسبت به هر یک از شاخه یا رشته‌های تحصیلی به ترتیب اولویت در جدول زیر ثبت فرمایید.

نام شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی: ۱- کاردانش ۲- فنی و حرفه‌ای ۳- ادبیات و علوم انسانی

۴- علوم و معارف اسلامی ۵- علوم تجربی ۶- ریاضی فیزیک

امتیاز	۵	۴	۳	۲	۱	۰
مقیاس	انتخاب اول	انتخاب دوم	انتخاب سوم	انتخاب چهارم	انتخاب پنجم	انتخاب ششم
نام شاخه یا رشته						

نام و نام خانوادگی دانش آموز:

نام و نام خانوادگی مشاور:

تاریخ تنظیم نمون برگ:

تاریخ دریافت نمون برگ:

امضاء

امضاء

باسمه تعالی
نمون برگ شماره ۴

والدین گرامی:

نظر به اهمیت انتخاب صحیح شاخه یا رشته تحصیلی و نقش آن در تعیین سرنوشت عزیزان شما، خواهشمند است علاقمندی خود را نسبت به هر یک از شاخه یا رشته‌های تحصیلی که مایلید فرزندان در آن‌ها تحصیل کنند (پس از مشورت و کسب آگاهی‌های لازم)، به ترتیب اولویت در جدول زیر ثبت فرمایید.

نام شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی: ۱- کاردانش ۲- فنی و حرفه‌ای ۳- ادبیات و علوم انسانی

۴- علوم و معارف اسلامی ۵- علوم تجربی ۶- ریاضی فیزیک

امتیاز	۵	۴	۳	۲	۱	۰
مقیاس	انتخاب اول	انتخاب دوم	انتخاب سوم	انتخاب چهارم	انتخاب پنجم	انتخاب ششم
نام شاخه یا رشته						

نام و نام خانوادگی دانش آموز:

نام و نام خانوادگی مشاور:

نام و نام خانوادگی ولی دانش آموز:

تاریخ تنظیم نمون برگ:

تاریخ دریافت نمون برگ:

امضاء ولی دانش آموز:

امضاء

نمون برگ شماره ۵

بررسیهای مشاوره‌ای

مشاور پس از بررسی پرونده تربیتی - تحصیلی با توجه به عوامل مختلف نظیر علاقه‌ها، استعدادها، توانایی‌ها و ویژگیهای شخصیتی با محاسبه امتیاز ملاکهای زیر شاخه یا رشته تحصیلی را پیشنهاد می‌کند.

نام و نام خانوادگی دانش آموز:

شماره دانش آموزی:

نام واحد آموزشی:

ملاکها	نظر معلمان درسها			نظر دانش آموز	نظر اولیای دانش آموز	نتایج تستها		نظر مشاور	جمع امتیاز
	امتیاز	معدل امتیاز	عنوان درس			۱۰	۱۰		
شاخه / رشته / امتیاز	۱۰		عنوان درس	۵	۵	۱۰	۱۰	۱۰	۵۰
			هنر			استعداد	رغبت		
کار دانش			کارگاه خوداتکایی						
			ریاضی (۱)						
فنی و حرفه‌ای			کارگاه خوداتکایی						
			ادبیات فارسی (۱)						
ادبیات و علوم انسانی			زبان فارسی (۱)						
			مطالعات اجتماعی						
			عربی (۱)						
علوم و معارف اسلامی			ادبیات فارسی (۱)						
			زبان فارسی (۱)						
			عربی (۱)						
علوم تجربی			تعلیمات دینی و قرآن (۱)						
			علوم زیستی و بهداشت شیمی (۱) و آزمایشگاه						
ریاضی فیزیک			ریاضی (۱)						
			ریاضی (۱) و فیزیک (۱) و آزمایشگاه						

نام و نام خانوادگی مشاور:

تاریخ تنظیم:

امضاء مشاور:

شورای عالی آموزش و پرورش

